

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja

Nr. 4

Aprill

1927

Tellimise hind postiga:

aastas . . .	mk. 120.—
6 kuu peale —	„ 60.—
3 „ „ —	„ 30.—
1 „ „ —	„ 10.—

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toimeetus: Tallinn, Tatari tän. 15.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja
postiasutused.

Üksiknumber 10 marka.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. . . .	mk. 2000.—
1/2 „	1000.—
1/4—600.— ja 1/8 lhk.	300.—
Teksti ees — 50% kallim.	

Sisu: 1) Tervete inimeste arslise läbikaalsumise tähtsus sotsiaalkinnituses — Dr. Kautsky. 2) Õnnetusjuhtumiste abirahad tulevad välja maksta! 3) Veel mõnda silmadest — Dr. H. Lachmann. 4) Laste tervisele kahjulikud harjumused — Dr. S. Isajew. 5) Wiljandi ühishaigekassa „Abi“ möödunud aasta. 6) E. Haigekassade Liidu V kongressi protokoll. 7) Kehaline töö ja hapnik. 8) Eestimaa Haigekassade Liidu nõukogu koosolek. 9) Pärnu ühishaigekassa tegewusest (piltidega). 10) Narwa Linaketramise Manufaktuuri haigekassa wolinikkude koosolek. 11) Narwa Kalewiwabriku haigekassa 1926 a. tegewusest. 12) Narwa Kalewiwabriku haigekassa peakoosolek. 13) Haigekassale antavate teadete wormi määrus. 14) Mitmesugused teated.

Eestimaa Haigekassade Liidu V kongress Narwas 1927 a.

I rida (all wasakult): Chr. Raudsepp, R. Oja, M. Temp, G. Adler, J. Laid. II rida: N. Wimson, A. Tammemägi, E. Keskaik, H. Soilts, K. Lukk, J. Ringsmann, A. Zanders, (Läti haigek. liidu esifaja), M. Toom, J. Ode, J. Unnam. III rida: A. Kabbel, A. Koppel, A. Mosel, K. Oebius, A. Jögi, J. Antje, I. Oltokar, M. Tetto, W. Männik, Koort. IV rida: J. Kirp, Alaküla, O. Issi, K. Norberg, H. Jänes, A. Antonow. V rida: W. Luksepp (esimene), * * *, J. Abo (kolmas, L. Johanson, Dr. M. Püüman, H. Karu, A. Hein, A. Rosenberg, E. Laurits, K. Weiss, A. Linnomägi.

Terwete inimeste arstlise läbikatsumise tähtsus sotsiaalkinnituses.

Dr. Karl Kautsky järele.

„Haigust ärahoida on kergem kui parandada“ on küll wana tõde, kuid teda tarwitatakse sotsiaalpoliitilises mõtlemises ja tegutsemises siiski enam lööksõnana kui püsiwa juhtnõõrina.

Haiguste ärahoiuks suures mastaabis on seni wähe tehtud, üksi waid puudutatud inimese ümbrust, mis haigustekitajana on küsimusse tulnud, nagu weemuretsemine, kanalisatsioon, toiduainetekontroll, ehitusmäärused, töökaitse. Inimesele pole juletud sundmäärustega terwise alal ligi astuda, wäljaarwatud ehk taudide ajal ja osaliselt suguhaiguste wastu wõitlemises. Iga isiku terwiswalwe on jäetud ta enese hoolde. Aga on juba kord nii, et haiguse arstimine tawaliselt hiljub ja pärast nõuab wea parandamine suuri kulusid.

Kui kapitalistlikud huwid on kaalul, siis muidugi ei hoolita isiku pühadest õigustest. Näiteks nõuawad kõik eraelukinnitusseltsid isikutelt, kes kinnitust soowiwad, arstlist läbikatsumist. Wanade, haigete ja haiguskahtlaste isikute elu ei kinnitata, nende saatusest kinnitusseltsid ei hooli.

Wastandiks erakinnitusele on sotsiaalkinnitus kui sundkinnitus, kellel isegi sunduseks kõiki inimesi järeلكatsumata wastu wõtta ja pärast kinnitatuile wõrdlemisi wäikse osamaksu wastu anda abisumme. Kui kinnitatawad kohe wastu wõtu puhul arstliselt läbikatsumataks, siis saaks paljudel juhustel algawat häda kindlaks teha ja wäheste kuluga parandada, kaugele arenenud haigusega isikuid aga wõiks mahutada teistesse kinnituskategooriasse (haiguskinnituse asemel inwaliitide kinnitus), igal juhusel aga jääks ikkagi wõimalus hooletusse jäetud haigust takistada arenemast. Iga uue sisseastunud liikme põhjalikust läbikatsumisest oleme aga weel miilide kaugusel, samuti kaugel on kõikide inimeste järjekindel arstil. järeلكatsumine teatud kindlate korduwate wäheaeegade takka. Isegi neis kutsetes, milledest oleneb paljude inimeste elu ja saatus, ei mõelda sarnasest kontrollist. Weduri-, trammi- ja autojuhte katsutakse perioodiliselt sama wähe, kui arste ja kohtunikke, kuigi jär-

jest suurenew kuulmise wiga, nägemiswõime wähenemine, waimuhaigus wõi südamehaigused nende kutselist teguwoimet tublisti wõiwad halwata.

Haigekassad peaksid hoolikalt tähelepanu pöörama kõikidele neile asutustele, kus süstemaatilisel terweid inimesi järeلكatsumataks ja püüdma ärakasutada nende tulemusi. Teiseks peab nõudma, et haigekassad, niipalju kui seda wõimaldawad nende jõud, toetaksid sarnaseid püüdeid, kuigi need ei wastaks haigekassade otsekohele ülesandele anda toetust wigastatud tööwõime kordaseadmiseks.

Siinkohal nimetame kaht sarnast asutust, mis terwiskatsumise abil omi sihte taotleb: Kutsenõuanne ja abiellunõuanne. Mõlemad on tähtsad ka haigekassadele.

Kutsenõuanne hoolitseb kõigepealt selle eest, et süstemaatilise arstlise läbikatsumise järele teatud tööalale juhitakse ainult tõesti sobiwad ja terwiseliselt kõlbulikud isikud. Kõik terwiseliselt mittesobiwad jäetakse sellelt alalt eemale, sellega tublisti kokkuhoides haigekassade summe. Nõrku ja haiguseeldustega isikuid püütakse asetada tööaladele, kus nende haigus ei edeneks ja tööwõime ei kaoks. Näiteks ei tohi südamehaiget juhtida sepatööle, kus teda haigus enneaegselt tööwõimetuks teeks ja pikaldaselt kurnaks, küll aga wõib sarnane haige rahuga toimida kantseleis wõi mõnes nahagalanteris. Tiisikusehaigete wanemate lapsi, kes pealegi sunnitud on haigete wanematega ühes toas elama, magama, sööma, peame eemale juhtima sarnaselt tööaladelt, mille kohta meil kogemuste põhjal teada nende suur kopsuhaigete protsent, nagu kiwilõhkujad, klaasilihwijad ja tapitseerijad. Kopsuhaigetele on kohasem ala aiandus ja põllutöö.

Ei ole küllalt õigel ajal kindlaks teha haigusi wõi eeldusi neiks, waid tähtsam on neid otsekohe arstima hakata ja wõimalikult täiesti kaotada. Selle juures on tarwilik kõige lähem koostöö awaliku hoolekande ja haigekassade wahel, nagu see näiteks eeskujulikult on läbiwiidud Wiinis. Tuletame siin meele puh-

kekodusid koolist wabanenuile õpilasile ja tööstusõpilasile, arstline walwe noorte üle, kes weel kutsetööle pole asunud jne. Sarnaste toimingute tähtsus on wõrratu, kuigi nad kindlasti ei kuulu haigekassade otsekoheste kohustuste hulka, ja arwatawasti kulude asemel toowad nad kassadele ainult tulu selletõttu, et liikmete terwis on warakult kaitse ja järelwalwe all.

Haiguste ärahoidmistel on peale kutseõuande, mis ikkagi ainult üksiku isikuga piirub, suur tähtsus weel abieluõuandel. Abielu seob mitte ainult kahe inimese saatust, waid ka laste oma. Ühe haigus ähwardab kõiki perekonna liikmeid. Nakkawad haigused nagu tiisikus, siifilis ja tripper wõiwad edasikantud saada mitte ainult teisele abielulistest, waid ka järeltulewale soole.

Wähemalt sel määral, kuiwõrd abieluõuande läbi suudetakse ärahoida wõi vähendada terwislisi pahesid abielulistest ja nende laste juures, peaksid haigekassad huwitatud olema. On ju odawam warjatud siifilist abielukandidadi juures Wassermanni reaktsiooniga kindlaks teha ja warakult arstida, kui tal seda lasta edasianda ka naisele ja siis pärast neid mõlemaid arstida. Naine üksi ei haigustu, ta toob wõib olla mitme enneaegse sünnituse järele ilmale rea lapsi haigeid, poolpimedaid, kurte ehk lollakaid, kes aastaid kestwa arstimise järele omefi warakult hauda warisewad, vähematki kasu toomata ühiskonnale, tasumata neid hiiglasumme, mis nende olemasolu neelanud! On otstarbekohasem algawat tiisikust noore tütarlapse juures Röntgeni kiirte abil kindlaks teha, teda

mõneks kuuks wastawasse rawilasse saata talle pessarium anda raskejalguse ärahoidmiseks, kui teda lasta surra nurgawoodis wõi elu anda lapsele, kellele ta samuti tiisikuse edasiannab. On kergem kindlaks teha tripperihaigust põdenut, kui tal lasta haigust edasianda naisele. Naist ei ähwarda üksi suguosade mädanemine, rasked operatsioonid, sigituswõimetus, waid ta wõib sünnitades lapse silmad määrada tripperi mädaga ja sellega teha lapse täiesti pimedaks.

Loetletud juhtumised pole harwad, need ja teised sarnased korduwad alati.

On õpetlik jälgida Wiini haigekassade seisukohawõtmist abieluõuande punktide suhtes. Alguses hoiti neist jahedalt eemale, mõnel korral keelduti isegi aralist läbikatsumist toimetamast, kuigi seda oli nõudnud üks abiellu astujaist kassa liigetest. Nüüd aga töötatakse nõuande punktidega tihedas ühenduses. Üleriiklises haigekassadeliidu kongressil otsustati awada oma abieluõuande punktid — see näitab, et sotsiaalkinnituse ringides ollakse täiel arusaamisel terwete arstilise läbikatsumise tähtsusest.

Kahjuks oleme töötawate inimeste järjekindlast terwise läbikatsumisest weel üsna kaugel. Wäljawaated sel alal on hoopis wäiksed. Seda tähtsam on, et haigekassad kõikidele sellel alal algust tegewatele asutustele, olgu nad nii tagasihoidlikad kui tahes, oma tähelpanu pööravad ja neid toetawad. Sest praktilised kogemused, mis wäiksel kuid ülewaatlikul pinnal kogutakse, on tarwilikud ja wäärtuslikud ka suurtele organisatsioonidele ja wõiwad teenäitajaiks saada igale sammule, mis need oma ülesannete ringi laiendamiseks ettewõtawad.

Õnnetusjuhtumiste abirahad tulewad wälja maksta!

Eesti Tööliste Kinnitusühisus keeldub osa abirahade maksmisest.

Eriti wiimasel ajal on haigekassade ja Eesti Tööliste Kinnitusühisuse wahekord terawaks muutunud, milline nähtus mitte loomulik ei ole, kuid haigekassade tege lasilt on kuulda, et see seni paratamata on, kuni Eesti Tööliste Kinnitusühisus praegusel waatepunktil püsib.

Tööliste Kinnitusühisuse ülesanne on tööõnnetuste puhul wigasaanuile abiraha

ja pensioni maksta. Sellest katsutakse aga kergesti mööda pääseda. Lükatakse osa õnnetusjuhtumisi tagasi. Seal juures ettetuues põhjuseid, mis üldse kaaluwad ei tohiks olla, waatamata selle peale, et ettewõtte poolt õnnetusjuhtumisest teatatud ja tarwilikud korraldused tehtud.

Haigekassad aga, niihästi oma kui ka kassaliigete huwides, ei saa niisuguse

teguwiisiga päri olla, sest selle tagajärjel jääks ühe osa õnnetusjuhtumiste abirahade maksmine haigekassade kanda ja mitmedki kassaliikmed jääksid tööjõu kaotamise puhul wastawast pensionist ilma.

Suur hulk õnnetusjuhtumiste abirahadest tuleb ikkagi haigekassadel tasuda, sest arusaamatuse tõttu jäetakse wigasaanute poolt peaaegu kõik väiksemad wigastused teatamata; lüüakse väikese torke wõi kriimustuse peale käega; selle tõttu jääwad need ka ettewõtete poolt Kinnitusühisusele teatamata. Kui siis mõne aja pärast saadud wigastuse tagajärjel haigus tekib, ei tunnista seda Kinnitusühisus. Tagajärjed woiwad aga eriti halwad olla wigastatule. Paljudel niisugustel juhtumistel kaotawad nad terve wigastatud kehaosa. On ka juhtumisi olnud, kus tühise asja tagajärjel on surm, kas werelihwituse wõi mõne muu haiguse tõttu.

Lõputulemus on see, et nii hästi haigekassa, kui wigasaanu wõi tema perekond selle all kannatawad, sest esimene peab abiraha maksuma enese summadest ja viimane jääb ilma igasugusest pensionist. Kuid niisugune kord ei tohiks mitte edasi kesta.

Kassaliikmed peaksid just enda huwides kõigist õnnetusjuhtumistest, ka kõige väiksemast kriimustusest kohe ettewõtjale teatama, pealtnägijate nimed ülesandma ja protokolli tegemist nõudma.

Nagu eeltoodust selgub, wabaneb Kinnitusühisus niikuinii osa õnnetusjuhtumiste abirahade maksmisest, millised kassaliikmete arusaamatuse tõttu teatamata jäetud, kuid mingisugust põhjust ei wõiks olla nende abirahade maksmisest äraütlemiseks, kelle õnnetusjuhtumiste fakt ettewõtte poolt tõestatud on.

Kassaliige.

Weel mõnda silmadest.

Silmaarst Dr. H. Lachmann.

Uuemal ajal on sagedasti katsutud loomi rühmitada nende enam arenenud meelegaani järele ja on siis kõneldud kõrwoomadest, ninaloomadest ja silmloomadest. Sellelt seisukohalt peaksime inimese paigutama silmloomade hulka, sest silm on tähtsaim ja suurtsugusem ta meelteorganest.

Ta asub kondises karbis ja lamab temas kaitstult nagu kapslis. Teda liigutawad kuus musklit: neli neist tulewad silmakoopa tagumisest jaost otseteed ette ja kinnituwad silmamuna ülemisel ja alumisel äärel. Wäljaspool ja seespool kaks musklit sellewastu läbistawad silmakoopa poolpõigiti ja kinnituwad silmamuna ülemisel äärel seestpoolt ja wälimisel äärel wäljastpoolt. Nende musklite kolm erku tulewad otseteed peaajust.

Silma kaitseks on peale koopa kalaod ja nende küljes kaswawad karwakesed, ripsmed. Laodes on ringikujuline muskel, mida liigutab suur näoerk. Sellepärast ei saa näohalwatuse ajal silm end katta laoga (Jänese silm).

Ülemise lao wälimises nurgas on pisaratenääre, mis annab suurema osa pisaratewedelikust. Pisaratenääref toetawad

teised väiksed nääred, mis asuwad laos eneses. Silma niisutamine sünnib järgmiselt: iga silmalao liigutuse korral walgub pisaratewedelik üle silma laiali ja koguneb siis sisemises laonurgas, pisaratejärwes. Ülemises ja alumises laos on sellel kohal kaks väikest torukest, mis juhiwad pisaratejärwest wedelikku pisaratekotti (asub sisemises silmanurgas kontide wahel) ja sealt edasi ninna. Kui ummistuwad need wedelikku ärawiwiad torukesed, siis hakkawad silmad alalõpmata wett jooksuma.

Silma ennast lähemalt waadeldes näeme selles hulk nahku, ühed neist on silma kaitseks, teised nägemiseks tarwilikud.

Kõigepealt näeme „silma walget“. See on paks, tihe, walge ja läbipaistmatu nahk, mis ümbritseb silmamune igalt poolt. Tema pääl on õrn ja õhuke sidenahk. Mõlemad nahad puuduwad kahes kohas, esiteks seal, kus nägemiserk tungib silma ja teiseks ees, kus nad takistaksid walgust tungimast silma. Silma walge esimene jagu (teda hüütakse sarwnahaks) on läbipaistew nagu klaas ja kummub pupilli kohal, sellesse juhitudes walguskiiri.

Keskmine kest on õrn nahakene, teda nim. weresoonte kileks, sest tuiksooned, mis kannawad silma werd, harunewad temas peenteks juussoonteks. Soontekile osa, mis sarwnaha tagant paistab, hüütakse ta mitmesuguse wärwi pärast silmakirjuks (iiris). Tema wärwi järele kõneldakse sinistest, pruunidest, mustadest ja hallidest silmadest.

Irise esimeses osas on ümmargune auk, mis eest waadates paistab must ja mida nimetatakse silmatera auguks ehk pupilliks. Sarwnaha, iirise ja pupilli wahel asub silma eeskamber, milles on ühe munawalgewaese wedeliku seerum. See wõtab osa walguskiirte murdmisest, aga kõigepealt on ta tähtis kui silmakoe toitja, peale weresoonte, mis tulewad peaajust ja toowad werd silma ja wiitwad ärafarwitatud were wälja.

Alaline wedelikuwoolus tagant ette silma eeskambri ja siit torukeste abil ära, moodustab teatud pingutuse ja silma kõwaduse. Kui wedelik ei saa ärawoolata, tekib wäga raske silmahaigus, n. n. roheline rahn.

Kes on teinud üleswõtteid, see teab, et hea pildi saawutamiseks on tarwilik hea iiris. Silma loomulik iiris on silmakirju. Temas on musklid, mis wõimaldavad pupilli walguse tugewuse järele kas suurendada wõi vähendada. Oleme isegi tähelepannud, et heredas walguses pupill end kokkutõmbab ja selle tagajärjel walgust vähem silma mahub, pimedas aga on pupillid suured ja mustad.

Otsekohe pupilli taga on klaasisarnane läbipaistew keha, mis nagu suurendusklaas on mõlemilt poolt kumer. See on

silmalääts. Nagu lääts üleswõtteaparaadis, nii murrab ka see siin silmateraaugust läbitungiwaid walgusekiiri ühiseks pildiks tema taga olewale wõrkile, silma walgustundlikule osale. See lääts on elastiline ja wõib oma kumerust muuta selle järele kui kaugel wõi lähedal on nägemistarwilikud asjad silmast. Sellest tulebki, et wõime näha kaugetele ja teisest küljest teha töid, mis lähedal. Wanaduses kaotab lääts ikka enam oma elastilisuse ja sellepärast peawadki inimesed prille kandma, mis enesest kujutawad läätsa aseinet.

Kui jälgime edasi walguskiirte käiku, siis nad läbistuwad klaaskeha, mis täidab silma tagumist osa. Ta koosneb sülditaolisest wedelikust peenes sidenaha kestas. Seal edasi kohtawad kiired wõrkilet, mis enesest kujutab tähtsamat osa silmast, sest siit antakse walguskiirte ärritused edasi peaajju. Kümme kihti on wõrkiles, suurem osa neist ergud ja nende wahel olewad rakud.

Ireäralikku osa etendawad pulgakased ja purikakesed, mis õieti meie nägemiswõime kandjad on. Nad aitawad näha ja wärwi seletada päewa ajal, nad asuwad tihedamini wõrkile keskkohas otse wastu pupilli. Siinsamas otse wastu sarwnaha keskkoha on ka n. n. kollane plekk, terawama nägemise keskpunkt.

Walguseärritused kannab silmast edasi silmaerk. Ta läbistab weresoonte kile ja silmawalge ja kondist torupidi tungib pääajju enne seda pooliti risteldes. See nägemiserkude ristlemine wõimaldab näha mitmesuguste asjade kaugust üks-teisest.

„Gesundheit“.

Laste terwisele kahjulikud harjumused.

Dr. S. Isajew. *)

Emade ja kaswatajate kohus on walwata, et lapsed ei omandaks paheid ja terwiswastaseid harjumusi. Wõitlus halbade harjumuste wastu peab algama nüpea, kui neid märgatakse. Mida kauem see harjumus kestab, seda raskem on kaotada.

Terwisele kahjulikkude harjumuste hulka kuuluwad kõigepealt allakusemine, onanism, küüntenärimine ja -imemine.

Juba esimese eluaasta teisel poolikul tuleb last õpetada, et ta ennast märjaks ega mustaks ei tee. Kui last kaswataks ja harjutatakse, siis juba teisel eluaastal ütleb ta oma tarwidustest emale wõi kaswatajale. Kui aga hoolimata oldakse lapse wastu, siis laps teeb enese mustaks ja märjaks ning selle wastu on juba fihti wäga raske wõidelda.

On tarwilik walwata, et laps regulaarselt kuseks. Esimese aasta teisel poolel tuleb lapsel seda wõimaldada iga 2 tunni

Д-р. С. Исаев, Молодая мать.

tagant, hiljem pikendatakse waheaegu. Tihti juhtub, et mängides laps hoiab kust kinni kuni wiimase wõimaluseni, kui ei jõua enam pidada ja teeb enese märjaks. Selle harjumuse wastu tuleb wõidelda, sest see toob põie nõrgenemise ja woodi õõsel märjaks tegemise, mis kahjulik. Kusehais täidab lapse toa. Nahk suguorgani ümber ja kubemetes jääb haigeks. See harjumus mõjub lapse terwisele: laps muutub kahwatuks, were- waeseks ja närwiliseks.

Kui kaswatusabinõud ei mõju, tuleb pöörata arsti poole. Karistamine ja waljus ei wiie eesmärgile, küll aga teeb lapse weel närwilisemaks.

Weel pahem harjumus on onanism. Wiimane saab alguse tihti sellest, et lapsed harjuwad oma suguorgaane puutuma ja nendega mängima. On onanismi määrgatud juba 2—3 aastaste laste juures.

Onanism mõjub lapse ihulisele ja waimlisele terwisele: lapsed muutuwad kahwatuks, silmaalused lähewad siniseks, sõõgiisu halb, ummus wõi kõhu kinniolek, rusutud olek, meelespidamise ja tähelpanu nõrgenemine. Onanism on harjumus, millest hiljem raske lahiti saada. Tihti kestab ta edasi kuni täiseani, kurnates närwisüsteemi.

Tuleb siis juba waremast lapseest alates kõrwaldada kõik see, mis wõimaldaks selle harjumuse. Ei tule last jätta woodi, kui ta on ärganud. Laps ei pea magama selili ega kõhuli, waid külje peal. Tuleb walwata, et laps ei tunneks hõõrumist suguorganite juures. Pesemise juures tuleb sellest hoiduda, lapse suguorgaane kergelt ja kiirelt pesedes, kuiwatades kas puuwillaga wõi pehme riidega, ilma hõõrumata. Ka riided ei tohi siinkohal kiitsad olla ega hõõruda.

Ka harjumus istuda jalg risti jalal, wõib wiia onanismini, sellepärast tuleb walwata, et laps nii ei istuks. Ei ole ka hea, kui lapsed hoiawad käed püksitaskutes. Onanismi wõimaldab ka kõhu ummus, täis põis, äritaw toit.

Selle kombe wastu tuleb wõidelda algusest peale, niipea kui märgatakse. Tuleb lapsel lasta magada küljel, käed wäljaspool tekki. Ema walwaku last, kuni see magama jääb. Laps ei tohi enne magama minemist raskeid toite ega palju süüa, aga ka äritawaid jookke juua. Lapse kõhu ja põie korraliku tegeuse järele tuleb hoolega walwata. Säng olgu kõwa.

Laialdane harjumus laste keskel on sõrmede imemine. Selle harjumuse omandawad nad juba rinnalapse eas ja ei loobu hiljemaliki. Siin on ka kergem juba alguses selle kombe harjumist ära hoida, kui hiljem ta wastu wõidelda. Tihti ei pööra emad sellele harjumusele tähelpanu, pidades seda kahjutuks. Kuid katsed näitawad, et lapsed, kellel sarnane harjumus, awaldawad kalduwust onanismile ja waimlist arenematust. Ka wõtab selle harjumuse tagajärjel lapse suu, eriti aga pealmine huule, inetu kaju.

Lapsele ei tule anda imemiseks kumminisa ega muid asje, nagu seda tihti tehakse tema rahuldamiseks, ei tohi lubada tal ka imeda oma sõrmi wõi kätt. Niipea, kui seda märgatakse, tuleb see komme wõõrutada. Selleks mähitakse lapse käsi puhtasse riidesse, wõi jälle määritakse koht, mida laps imeb, millegi mõrudaga, mis terwisele kahjulik pole. Wäikestele lastele wõib panna pikakäis- tega särgid selga, nii et käis ulatab üle sõrmede, käise otsad pandakse kinni.

Küünte närimine tuleb ette wanemate laste juures. Nii rikutakse küüni ja sõrmi. Laste küünte eest tuleb hoolt kanda juba esimesest eluaastast peale, küüni lõigates ja puhastades. Kui muud abinõud ei aita küünte närimise wastu, siis kaetakse küüned Ameerika plaastriga ja walafakse kolodiumi peale.

Peetagu meeles, et parem on halbu harjumusi laste juures juba alguses ära hoida, kui hiljem nende wastu wõidelda. Neist harjumusest peawad aga lapsed wabanema.

Wiljandi ühishaigekassa „Abi“ möödunud aasta.

H. Kurtus.

Wiljandi ühishaigekassa on üks neist, kes seni ei ole kuulunud haigekassade liitu ja kes oma sissetulekute juures on suutnud tööta peaaegu ülejääkidega.

1926. a. algul allus kassale 68 ettewõtet 964 töölisega (407 m., 557 n.); aasta jooksul tuli juure 29 ettewõtet 216 töölisega (157 m., 59 n.), samal ajal lahkus

kassa alt 23 ettevõtet 427 töölisega (165 m., 262 n.); aasta lõpul allus kassale 74 ettevõtet 753 töölisega (399 m., 354 n.). Kassa liikmete arvu vähenemine on seotud muidugi tööstuste arvu langemisega. Wiimastest on haigekassa alt välja langenud suuremalt osalt maal-asuwad jahu- ja willaweskid, kes paljudel juhustel ei ole tarwitanud palgalist tööjõudu. Ka linnas asuwatest tööstustest on mõned suuremad (foorelina wabrikud ja a.s. Pohli tikuwabrik) juba aasta algupoolel töölisi wähenanud. Märgetawalt tõusnud on kassaliikmete arv juulis, millal tööd algasid turbatööstused, kes aga sügise tulekul jällegi kassa alt välja langesid.

Wanaduse järele on kassale allunud wäga mitmeelisi inimesi, isegi üle 60 aastaseid oli 7 liiget (5 naist ja 2 meest.), kuna alla 15 a. mõõdunud aastal ei olnud. Kõige rohkem on olnud 41–45 a. liikmeid – 120 (66 m., 54 n.), samuti ka 46–50 a. – 104 (58 m., 46 n.). Wähem on olnud teistes wanadustes liikmeid, nii oli 31–35 a. liikmeid 92 (58 m., 34 n.), 26–30 a. – 82 (39 m., 43 n.), 51–55 a. – 79 (41 m., 38 n.) jne.

Liikmetele anti abiraha õnnetusjuhustel $\frac{2}{3}$, teistel haiguskordadel $\frac{1}{2}$ päewapalka. Sünnitamise korral anti terwe päewapalk, surma korral – 30-kordne päewapalk. Peale selle tasus kassa oma liikmetele ka prillid (wäljaarwatud kaitseprillid, mis muretseb tööstur). Kõigil juhustel maksti abiraha esimesest haiguspäewast alates ka pühade ja pühapäewade eest, waatamata sellele, et kinnitusühisus on wäga „kaastundlikult“ soowitanud õnnetusjuhustel pühade eest abiraha mitte maksta. Õnnetusjuhustel on kassal palju waewa ja isegi kulu olnud kinnitusühisusega, kes sageli põikleb kassale õnnetusjuhustel toetusraha tagasi maksmast. Nii jättis mõõdunud aastal kinnitusühisus ühel juhusel kassale raha tagasi maksmata. Et aga töölisel juba kinnitusühisuse arwel abiraha wälja oli makstud, tööliselt aga tema kehwise tõttu wõimatu oli liigselt wäljaantud raha tagasi nõuda, siis tuli waeraha jällegi kassa kahjuks kirjutada. Niiwiisi edasi tegutsedes muutub kinnitusühisus täiesti otstarbetuks asutuseks, kuhu tööstused küll peawad maksuma, kust aga töölisel õnnetusjuhustel ikkagi midagi ei saa. Sarnasel korral tuleks tõsiselt kaa-

lumisele wõtta kinnitusühisuse likwideerimine ja tema õiguste ja kohuste haigekassadele üleandmine; wiimaste korraldusel oleks abiandmine õnnetusjuhustel töölistele paremini kindlustatud kui praegu.

Liikmemaks oli 1% palgast, millele ettevõtte samapalju juure maksid. Selle järele tuli sisse liikmemaksust 461.891 mk. 75 pn. ja teine niipalju ettevõtjate juuremaksust. Ühes teiste wäiksemate sissetulekutega oli aasta üldsissetulek 964.775 mk. 01 pn.

Wäljaminekutest on kõige suurem abirahad liikmetele – 708.817 mk., perekonnaliikmetele 40 500 mk., liikmete prillikulud 6265 mk. Teenijate palkadeks läks 84000 mk., juhatusliikmete tasuks 8700 mk., rewisjonikomisjoni liikmete tasuks 3500 mk. Ühes mitmesuguste teiste wäljaminekutega oli aasta üldwäljaminek 860.722 mk., nii et ülejääk oli 104.259 mk. 01 pn., milline summa läheb tagawarakapitali, mis aasta lõpul on kõigi endiste ülejääkidega ja muude põhikirja järele sinna arwatawate summadega 979.886 mk. 41 pn.

Kuigi üheprotsendilise liikmemaksu juures on suudetud abirahasid anda kassa liikmetele, siiski on selle juures perekonnaliikmete toetamine puudulikum kui mõnes teises haigekassas, kus wiimastele antakse toetust peakoosoleku poolt kindlaksmääratud normide järele. Wiljandis antakse perekonnaliikmetele toetust ühekordselt kuni 5000 mk. juhatusel äranägemisel, arwestades sealjuures muidugi abinõudja igakülgse seisukorraga. Kui perekonnaliige oli rawimisel haigemajas, wõis juhatus wastawate arwete järele otsustada tasuda ka kõik kulud. Kuigi juhatus kõigil juhustel on püüdnud perekonnaliikmetele alati abi anda, on siiski tulnud ka mõned nõudmised tagasilükata, mis liikmete hulgas mõnigi kord rahulolematust wõis esile tuua. Senise liikmemaksu juures on aga waevalt mõeldaw kindlakujulisem toetuseandmine perekonnaliikmetele, kuna liikmemaksu kõrgendamine tööliste madalate palkade juures endastmõistetawalt poolehoidu ei saa leida.

Arstiabiandmine oli ettevõtjate korralduses. Wiimasel ajal on jälle kuuldui ja soowe tõusnud arstiabi korraldust

haigekassa alla wiia, mis enesega paratamata kaasa toob liikmemaksu kõrgendamise, sest 1%-lise maksu juures, kuigi ette võtjad samapalju eriti arstiabiandmiseks juure maksaksid, ei suuda kassa läbi tulla. Et tööliste hulgas haigekassast ja tema ülesannetest alles väike arusaamine, paljud töölisel isegi praegu ei taha kassa all olla just liikmemaksu maksmise pärast, siis jääb wist arstiabiandmine weel edaspidiseks ette võtjate korraldusse, kuigi wiimased seletawad, et neil praegu arstiabiandmise peale kulub palju rohkem, kui seda haigekassa suudab teha isegi 2% liikmemaksu juures, kuid nad ei taha loobuda ainult oma õigusest oma raha juures abiandmist korraldada. Suuremates tööstustes (Pohli tikuwabrikus ja a/s. Wiljandi linatööstuse ühisuses) ei ole ka tööliste poolt nurisemisi kuulnud arstiabiandmises. Väiksemates tööstustes on see nurin aga alati olnud ja praegugi kinnitatakse ainult seda, et arstiabiandmist ükski tööline tegelikult mujalt kusagilt ei saa kui omast taskust, kui see tühi, siis ei ole töölisel haiguse korral muud abi kui ½ päewapalk haigekassast.

Möödnud aastal oli Wiljandi ühishaigekassas õnnetusjuhusete läbi haigeks jäänud 39 (25 m., 14 n.), kes olid haiged kokku 695 päewa (m. 405 p., n. 290 p.); muid haigeid oli 188 (95 m., 93 n.) kokku 4418 haiguspäewa (m. 2212 p. n. 2206 p.); sünitajaid oli 16, kes olid haiged kokku 565 päewa; surnud 4 meesliiget, neist 2 üle 60 a. wanaduse.

Keskmiselt oli haigete arw aasta jooksul 25%, kõige rohkem on haigeid olnud augustis ja detsembris — kummagis 3,3%, kõige vähem — märtsis (1,3%), teistel kuudel on haigete arw kõikunud 2% ümber. Iga haige peale tuleb keskmiselt 24,5 päewa (m. 23,5 p., n. 25,5 p.); iga haiguse päewa eest on keskmiselt makstud 116 mk. 60 pn.

Õnnetusjuhtumistest oli kõige enam käewigastusi, kokku 24 juhust (15 m., 9 n.), siis jalawigastusi 11 (7 m., 4 n.); silmawigastusi 2 n.; peawigastusi 1 m., ja 1 n. Keskmiselt oli õnnetusjuhusete arw aastast 5%, kõige suurem detsembris — 1%, kõige väiksem jaanuaris ja mais — kummagis 0,1%. Iga õnnetusjuhusete peale tuleb keskmiselt 18 haigus-

päewa (m. 16 p., n. 21 p.). Iga haiguspäewa eest on keskmiselt makstud abiraha 141 mk. 75 pn.

Üldkeskmiselt oli haiguste ja õnnetusjuhusete arw aastast 30%.

Kõige lühemat aega on haigus kestnud 2 päewa (1 juhust), kõige pikemat aega 182 päewa (1 juhust). Kõige enam on esinenud kuni 14 päewa kestwusega haiguseid — 43 juhust, kuni 21 päewa kestwusega — 27 juhust, 6 päewa kestwusega 17 juhust jne. Õnnetusjuhtumised on lõppenud kõige vähemalt 2-päewalise järelepõdemisega (1 juhust), kuid 1 juhusel on haigus kestnud isegi 70 päewa, 1 juhusel 63 päewa. Kõige enam on õnnetusjuhusetest nõudnud kuni 14 päewalist haigekassale, nimelt 10 juhust (4 m., 6 n.).

Üksikutest haigustest on kõige enam esinenud sisemisi haigusi — 54 juhust (19 m., 35 n.), influentat — 19 juhust (8 m., 11 n.), haawapõletikku — 17 juhust (10 m., 7 n.), sünnitusi — 16, kopsuhaigusi — 13 (7 m., 6 n.), maohaigusi 8, nahahaigusi 6, tiisikust 3 juhust jne.; üldse on esinenud 28 haigusliiki.

20. märtsil peeti kassa wolinikkude üldkoosolekut, kus harilikku aastakoosolekul leiduwate küsimuste hulgas arutusel oli ka liitu astumise küsimus, mis juba mitmel koosolekul päewakorras olnud, seni aga ikka eitawalt otsustatud, peaaegulikult sel põhjusest, et liitu tuleb umbes 8000 mk. tasuda. Nii suur summa kui 8000 mk. üksikult wõttes ka on, ei tohiks see siiski vähemalt Wiljandi haigekassat põhjustada liidust eemal seisma — on ju Wiljandi alati ülejääkidega töötanud ning kassa tegewuse ja läbikäigu juures jääb see summa siiski väikseks, peaaegu märkamatuks selle kasu juures, mis töölisel liidu kaudu oma terwisolude parandamiseks woiwad saawutada. Haigekassad tegutsewad suure hulga tööliste wastastikkuse abiandmise põhimõtetel, mida suurem ja laiem on haigekassade organisatsioon, seda paremini on wõimalik korraldada ka abi üksikutele hädasolewatele töölistele. Sellepärast oleks soowitaw, et ka Wiljandi ühishaigekassa koonduks liitu ja koos teiste kassadega aitaks tungida laiema hulga tööliste paremate terwisunnituste olude poole.

Protokoll

Eestimaa Haigekassade Liidu V kongressi kohta 5., 6. ja 7. märtsil 1927. a. Narwas, Riigi- ja Omavalitsuse Teenijate Ühingu saalis, Wiru t. 1.

1. Kongressi awamine.

Kongressi awab E. Haigekassade Liidu esimees Aug. Hellman kell 1/2 12 päewal. Terwitab kongressi saadikuid ja konstateerib, et Liidu kongress on oisusewõimuline, sest kongressist wõtab osa üle poole Liidu kuuluwatest haigekassadest.

2. Kongressi juhatuse, sekretariaadi ja mandaatkomisjoni walimine.

Kongressi juhatajaks walitakse häälfteenamusega J. Ringsmann, Tallinnast, kes kongressi juhatajama asub. Kongressi abijuhatajateks walitakse M. Toom, Tartust ja A. Tammemägi, Narwast.

Kongressi protokollkirjutajaks walitakse Karl Lukk, Tartust, tema abideks: E. Keskpai, Narwast, H. Soilts, Joh. Ode ja M. Temp, Tallinnast.

Mandaatkomisjoni walitakse A. Anionow ja A. Linnomägi, Tartust ning C. Raudsepp, Tallinnast.

Walimiste järele teatab Liidu esimees A. Hellman, et tänases kongressist wõtab osa Läti haigekassade liidu esitaja Zanders külalisena, misugune teadaanne kestwate kiiduawaldustega wastu wõetakse.

Järgmisena esineb terwitusega Riigikogu liige Joh. Klesment, soovides kongressile head kordaminekut Eesti Sotsialistilise Tööliste Partei, E. S. T. Partei Riigikogu rühma ja ajalehe „Rohwa Sõna“ toimetuse poolt, toonitades, et haigekassadel seisab ees suur ja tähtis ülesanne terwishoiulisel alal ja soowib kongressile kõige paremat õnne ja edu.

Terwituseks wõtab sõna III jaoskonna tööinspektor hr. Wucht, terwitades kongressi Tööhoolekandeministeriumi nimel ja soowib kongressile kordaminekut ja edu. Toonitab, et ministerium on huwitatud kongressi tööst ja seda huwiga jälgib.

Narwa Üldilise Haigekassa esimees Bäuerle soowib head edu ja õnne V kongressile ja tänab Tallinna Ühist Haigekassat, kes laenuuna Narwa Üldhaigekassale 400.000 marka wõimaldanud, wiimase wiletsa ainelise seisukorra parandamiseks, millest loodetakse pea üle saada. Kriipsutab alla Haigekassade Liidu kaasabi laenu saamise juures ja loodab, et ka Narwa Üldhaigekassa tekkinud raskustest üle saab.

Tartu Üldhaigekassa nimel terwitab kongressi haigekassa juhatuse esimees M. Toom, rõhutades, et täna kokkuastunud haigekassade kongress on wäga tähtis tegur haigekassade alal ja soowib kongressile palju jõudu ja edu.

Pärnu Ühise Haigekassa esimees K. Norberg soowib head edu ja õnne Haigekassade Liidu V kongressile.

Tallinna Ühise Haigekassa juhatuse nimel terwitab kongressi haigekassa esimees J. Antje ja soowib kõigile sellele head kordaminekut ja edu.

Eesti Sotsialistliku Tööliste Partei Narwa Ühingu nimel terwitab kongressi J. Kraan ja leiab, et praeguse kongressi tegewust Narwa töölistikond huwiga jälgib ja teda terwitab.

Narwa Tööliste Partei esitaja A. Maasik terwitab kongressi ja soowib edu iseenda kui ka kõige töörahwa kasuks.

Läti Haigekassade Liidu esitaja Zanders terwitab Eesti Haigekassade Liidu V kongressi, soowi-

des sellele kõige paremat kordaminekut. Annab lühikese ülewaate Läti Haigekassade Liidu tegewusest 1926. a., kuna 1927. a. aruanded kohiadel ei ole veel Liidul käes ja andmed puuduwad. 1926. a. seaduse järele saawad haigekassad Lätis kinnitusemaksu kokku 8% palgast; sellest 2% tööliste palgast, 4% ettewõtete juuremaksu ja 2% riigi poolt. Selle 2% riigi eelarwesse üles wõetawa juuremaksu wastu waieldakse teatawalt poolt iga aasta eelarwe arutamisel, kuid senini on seda 0% ikka saadud. Üldse on Lätis 44 haigekassat. Kõige suuremas on liigete arw 22.000 ja kõige wäiksemas haigekassas 300. Kassaliikmete üldarw Lätis on 150.000, 95.000 perekonnaliikmega, seega 1/8 kõigest Läti rahwast. 1925. a. tegid haigekassade eelarwed kokku wälja 9 730 laffi (Laff = 70 Emk.). Kassaliikmete arstimiskuludeks läheb 34% Liidul on olemas sanatooriumid kassaliigete kosumiseks ja tiisikushaigete rawimiseks. Sanatooriumide järele tuntakse puudust ja uue suurema sanatooriumi asutamine on Läti Liidul praegu päewakorras. Liit korraldab ka haigekassade liikmete rawimist. Liidul on 600 arsti ja 1300 raiioni arsti ning 100 hambaarsti. Haigekassadel on olemas kõigil oma hambaarstimiskabinetid. Kassaliikmetele makstakse abirahadeks 80% palgast, ühes haigekassas isegi 98% palgast. Soowib Eesti Liidu kongressile kõigeparemat edu ja loodab, et Eesti Haigekassade Liit ka Läti Haigekassade Liidu kongressist, mis käesoleval kewadel Riias ära peetakse, oma esitaja kaudu osa wõtab.

Selle järele kannab kongressi juhataja ette järgmise Tööhoolekandeministeriumi Töökaitse Osakonna juhataja hr. J. Sonini telegrammi: „Soowin kongressile paremat edu ja kordaminekut. Sonin.“

3. Kongressi päewakorra ja kodukorra kinnitamine.

Kongressi juhataja loeb Liidu juhatuse poolt kokku seatud kongressi päewakorra kongressile ette. Kongressi saadik W. Luksepp teeb ettepaneku, et päewakorra punkt 18. saaks 9. punkti järele paigutatud, missugune ettepanek ühel häälel wastu wõetakse. Peale selle paranduse tegemise wõetakse päewakord ühel häälel wastu.

V kongressi päewakord:

1. Kongressi awamine.
2. Kongressi juhatuse, sekretariaadi ja mandaatkomisjoni walimine.
3. Kongressi päewakorra ja kodukorra kinnitamine.
4. Aruanded Liidu tegewusest.
5. Aruanded kohiadel.
6. Liidu 1926. a. aruande ja 1927. a. eelarwe kinnitamine.
7. Liidu 1927. a. liikmemaksu kindlaksmääramine.
8. Walimised põhikirja järele: a) Liidu nõukogu, b) Liidu rewisjonikomisjon.
9. Liidu kodukorra kinnitamine.
10. Liidu töökwawa 1927. a.
11. Liidu põhikirja muutmine
12. Sanatooriumi ja rawilate asutamise küsimus. Refer. J. Kirp.

13. Haiguskinnituseaduse uus projekt. Refer. L. Johanson.
14. Puudusi õnnetuskinnituseaduses ja selle teostatamises Eestis. Refer. W. Luksepp.
15. Kroonilised ja külgehakkawad haigused ja haigekassa. Refer. Dr. M. Püüman.
16. Haigekassade ja arstkonna wahekorid. Refer. H. Soilts ja K. Lukk.
17. Kirjanduse wäljaandmise küsimus. Refer. L. Johanson ja J. Kirp.
18. Haigekassade teenijate seisukorra kindlustuse küsimus. Refer. K. Lukk.
19. Kongressil algatatud haigekassade tegewusse puutuwad küsimused.

Liidu kongressi kodukord kinnitati juhatuses poolt ettepaneku kujul — ühel häälrel.

4. Aruanded Liidu tegewusest.

Liidu esimees A. Hellman, ettekandes kongressile lühikese kokkuvõetud Liidu tegewuse aruande, teatab, et läielikum aruanne „Töö ja Terwis“ nr. 3 — 1927. a. ära trükitud, millele palju juure lisada ei ole. Liitunud on praeguse ajani 20 haigekassat, kellest 1926 aasta jooksul 3 Liitu astusid. Haigekassade üldarw Eestis on 31. Liidu ülesannete propageerimiseks ja kinnitusküsimuste selgitamiseks on korraldatud haigekassa liigmetele üle maa ettelugemisi ja kõnekoosolekuid, aasta jooksul üldse 15. Korraldafi terishoiu loenguid ja kursusi haigekassa liigetele Tallinnas, Tartus ja Hiiumärdlas, 5-päewased haigekassa tegelaste kursused ja haigekassade tegelaste konwerents Tallinnas. Haigekassade häälkandja „Töö ja Terwis“ ilmub kolmandat aastat, iga kuu korralikult. Tehiti eeltõid broshüüri „Esimene abi õnnetusjuhtumisel“ wäljaandmiseks, missugune käesolewal aastal ka ilmub ja kassaliigetele tarwilise käsiraamatuna osutub. Eesli sootsiaalse kinnitamise arenemise ajaloo käsitamiseks korjati tarwilist materiaali ja tehti selle wäljaandmiseks eeltõid, mille tulemus lähemal ajal „Töö ja Terwis“ ilmub; esitati teadaandeid järeilwalwe asutustele tööliste terwishoiu abinõude puuduste üle töökohtades ja juhiiti tähelpanu wastawale asutustele seadusewastaste korralduste peale, näit, Eesti Töölis-kinnitustühise tegewuses. Esitati märgukirjasid walitsusele: krooniliste haigete arstimise, wanaduse ja töödõimetuse wastu kinnitamiseks; haigekassade laenufondi asutamiseks töö-hoolekandeministeriumi juure; haigekassade toetuse andmiseks nakkawate ja krooniliste haiguste arstimiseks ja rawimiseks; juhiiti walitsuse tähelpanu wiimase ajal astatud walitsuse sammude peale haigekassade killustamises, ja erin- ning kutsihaigekassad asutamise kawatsuses. Toetuse saamiseks esitati palwed haridusministeriumile terwishoiu loengute lektorite tasuks, Eesti Töölis-kinnitustühisele esimese abi kursuste korraldamise kulude kateks ja töö-hoolekandeministeriumile „Töö ja Terwis“ wäljaandmise kulude kateks, haigekassa tegelaste kursuste korraldamiseks, ning ühekordse abiraha saamiseks haigekassadele toetusena krooniliste ja nakkusaiguste rawimise kulude kateks. Suurem osa palwede jäefi tähelpanemata. — Liidu sanatooriumi asutamiseks tehti eeltõid, mida käesolewal aastal jalkatakse. — Liidu raamatukogule on on alus pandud, milles leidub, wene-, saksa- ja läti keelsef kirjandust terwishoiu- ja kinnitusküsimuse alal, 100 numbril ümber; peale selle weel ajakirjad saksa- ja eesti keelses, mis suuremalt osalt wahetusena „Töö ja Terwis“ wastu saadetakse. — Liidu sekretariaat on

wahetalitajana haigekassade ülesandel mitmesugustes asutustes wiimaste asju selgitamas ja ajamas käinud ning mitmesugustes küsimustes oma nõu ja abi annud. Aruannet ära kuulates, wõtakse see teafawaks, kuna sõnasooiwijad aruande kohta ei ole.

Wahepeal annab aru mandaatkomisjon. Selle järele oleks häälõiguslisi esitajaid järgmistest haigekassadest: Iida Ottokar, Gustaw Adler, Anna Mosel — Balti Puuwillawabriku haigekassast; Julius Antje, Konstantin Weiss, Hendrik Karu, Adolf Rosenberg, Aleksander Jõgi, Jüri Laid, Ed. Laurits, Aug. Hellman, Jaan Ringsmann, Heinrich Soilts, Juhan Ode, Madis Temp, Christjan Raudsepp, Eduard Toffelmänn — Tallinna Ühisest Haigekassast; Wold. Luksepp, Juhann Abo — Rakwere Üh. Haigekassast; Johann Kirp, Karl Lukk, August Linnomägi, Aleksander Antonow, Mihkel Toom — Tartu Üldhaigekassast; Iwan Unnam — Aseri tsemendiwabr. haigekassast; Nikolai Wimson, Karl Norberg — Pärnu Ühishaigekassast; Ewald Keskpaik, Albert Koppel — Narwa Üldhaigekassast; Oskar Issi, Albert Tammemägi — Narwa Linaketr. Manuf. Haigekassast; Rihard Oja — Türi Ühishaigekassast; Wold. Männik — Haapsalu Ühishaigekassast; Paul Palmberg, Karl Oebius — Paide Ühishaigekassast. Kokku 35 saadikut, 11 haigekassa esitajana. Sõnaõigusega wõtawad osa kongressist 11 isikut, 5 haigekassast.

5. Aruanded kohtadelt.

Asutakse üksikute haigekassade aruannete ära-kuulamisele.

1) Tallinna Ühisest Haigekassa tegewuse ülewaatega esineb kongressi saadik J. Antje, kes kokkuvõetult järgmist ütleb:

1926 a. Tallinna Ühisest Haigekassale algas okupatsiooni tähe all. 21. deis. 1925. a. määratud ajutine juhatus püsis kohal kuni 17. märtsini 1926 a., mil ta Kinnituskõigukogu otsusega lahkuma olid sunnitud. Oma kolmekuulise tegewuse juures suutis kokkuhoiudu teha umbes 300.000 marka.

Kassa tegewuse peale pilku heites konstateerib, et 1925 a. kassaliikmete arstimise kassa käfte wõtmisega kaasas käinud puudujääk, mis oli umbes 8.000.000 marka, on 1926 a. jooksul kaetud ja sealjuures on kassa warandusline seis kõrge- mal, kui 1925. a. enne kassaliikmetele arstiabi korralduse haigekassa käfte wõtmist.

1. jaanuaril 1926 a. oli kassal sularaha wähe üle 1 miljoni marga, kuna wõlgasid oli maksta üle kaheksa miljoni marga. 1. jaanuaril 1927 olid kõik wõlad tasatud ja ligi 9 miljoni marka puhast raha. Selle kokkuhoiu-politiika all muidugi on pidanud kannatama kassaliikmed: on kitsendatud arstiabi andmist kui ka haiguse abirahasid, niihästi kassa- kui ka perekonnaliikmetele, millised normid ette kannab. Rohud ja arstiabi on kassaliikmetele waba, kuna perekonnaliikmed saawad aastas 8 arstimis-tsekti iga perekonnaliikme kohta. Aruandja kannab ette perekonnaliikmetele antawa arstiabi normid.

Haigekassal on oma apteek, hambaarstimis-kabiinet ja esimese abi andmiseks 4 ambulantsi. Peale oma apteeki antakse arstirohtusi wälja ka mõnedest eraapteekidest. Arste on haigekassal 178 ja neile maksetakse tasu arwete järele kuni 1.000.000 marka kuus. Haigekassa kawatses palgata wähem osa arste, kuid ei jõutud selles asjas arskonnaga kokkuleppele. Haigekassa juures tegutseb arstiline komisjon, kelle alla kuulwad

kahhlaste haigete läbiwaatamine, sanatooriumidesse lubamine, krooniliste haiguste pikendamine ja erirawituswiiside lubamine.

Haigekassa alla kuulub praegu 578 etfewõtet, kus töötawad ligi 13.000 kassaliiget, umbes 15.000 perekonnaliikmega.

2) **Narwa Üleüldise Haigekassa** aruandega esineb kongressi saadik A. Koppel. Kassaliikmete arstimine oli etfewõtete käes kuni 1. maini 1926, mis ajast haigekassa kassaliikmete arstimise korralduse enda peale wõttis. Selleks olstarbeks haigekassa saab etfewõtetest 2⁰/₀ arstiabi maksu. Kassel on oma apteek, hambaarstiskabinett ja ambulatoorium. Kassaliikmete arstimise kulud on suuremad olnud kui 2⁰/₀ sissetulek. Nüüd on haigekassa kassaliikmete rawimise reorganiseerimisele asunud; oli kawatsusel kindlapalgalisel arsiidil kõikidelt erialadelt teenistusse wõtta ja maksta neile ambulatoorse rawituse eest kokku 49.000 marka kuus. Wisiidid haigete juure koju — 200 marka, Kiwilinna jaos aga 150 mrk. iga korra pealt.

Püssi jaama juures asuw A/s. „Küttejõud“ põlewi-kiwikaewandus, mis kuulub Narwa Üldhaigekassa alla, on algusest peale haigekassaga mitte heas wahekorras olnud ja kõige aja töötanud selleks, et Üldhaigekassa alt wabaneda ja oma erihaigekassat asutada. Selleks pandi „Küttejõud“ kassaliigete keskel kinnine hääletamine toime, kas oma haigekassat asutada wõi Narwa Üldhaigekassa alla edasi jääda Rõhuwa hääleenamusega oldi selle poolt, et oma erihaigekassat asutada. „Küttejõud“ kaewandus on alalisi töölisi 260 ümber, kuna aga suwel tööliste arw kuni 400 tõuseb.

Kassa on 1926 aastal puudujäägiga töötanud, mis ulatab 1.252.000 margani.

Puudufab weel haigekassa apteegi küsimust. Ettekandele järgnewad läbirääkimised.

Kongressi saadik J. Laidi poolt küsitakse, kas wastab tõeludele, et Narwa Üleüldise Haigekassa apteeki juhataja ühel ajal apteeki-magasinini omanik on. Aruandja teatab, et see küll nii on, ja see asi isegi wolinikkude peakoosolekule arutusel on olnud.

Tööinspektor hra Wucht teatab, et see küsimus ka Töö-Hoolekandeministeeriumi huwitab, mille tõttu juba 7. skp. Narwa Üleüldise Haigekassa asjaajamise ja apteegi rewideerimine etfewõetakse.

Kongressi saadik Luksepp heidab haigekassa juhatusele etfewõetust ja rõhutab, et sarnaste nähtuste ärahooldamiseks peaks Liit haigekassade sisemist asjaajamist rewideerima.

Sedasama rõhutab ka kongressi saadik Tamme-mägi, arwustades haigekassa juhatust ja ametkonda, kes puudujääke senini warjata püüdnud.

Läbirääkimiste järele wõetakse järgmine otsus wastu: Haigekassade Liidu V kongress ärakuulatas Narwa Üleüldise Haigekassa aruannet, millest muu seas selgus, et haigekassa apteeki juhatajal on oma apteeki-magasin. Kongress leiab, et ei ole loomulik kui seltskonna teenistuses olew isik waldab apteekile sarnanewat etfewõtet. Seda silmaspidades, tunnistab kongress Narwa üleüldise haigekassa wolinikkude peakoosoleku, samuti juhatuse teguwiisi, kes seda wäärnähtust ei kõrwaldanud, täiesti hukka.

3) **Tartu Üldhaigekassa** on liikmete arwu poolest teisel kohal, 1926 a. keskmine liikmete arw oli 3757.

Kassa on ainuke Tartu linna ja maakonna kohta. Kassa alla kuulus 1. jaan. 1927 a. 696

etfewõtet. Kassa on wõtnud liikmemaksu 2⁰/₀ palgast ja abirahasid maksnud suurimate seaduses lubatud normide järele, kuna arstiabi on antud waba arsi waliku põhimõtte järele. Kassaosaliste rawitsemise on kassa käes 1918 aastast alates. Arstiabi annawad umbes 80 lepinguarsti. Arstirohud saadakse lepinguosalistelt apteekidelt. 1926 a. algul oli oma apteeki awamise küsimus päewakorral. Kuid selle awamine lükati edasi, sest eraapteegid annawad 30⁰/₀ hinnaalandust.

1926 a. oli mõtete lahkuminek tasu asjus hambaarstidega, millele järgnes lepingu wahekorra katkestamine hambaarstidega, mis keskis 1. jaanuarist kuni 1. augustini. Oma hambaarstiskabineti asutamise küsimus oli päewakorral, mille teostamist takistasid aga korteriolud.

Haigekassa asutas oma ambulatooriumi Uulilasse suwiseks turbatõõstuse hooajaks, kus kindlapalgaline arst töötas.

Haigekassa on oma suwekolonii, mis asub Uderna asunduses, Elwa raudteejaama lähedal. Suwekolonii asub haigekassa omas majas, mis ostetud riigilt 2.500.000 marga eest. Kolonii juure kuulub ka krunt, normaalitalu suuruses. Suwekolonii on töötanud wiis aastat. Sellest kolm wiimast aastat Udernas. Kolonii on kassale suuri kulusid teinud. Kuid asumise aja raskustest oldakse üle. Selle tõttu wähenewad loodetawasti ka kolonii ülalpidamise kulud. Tuleb ainult soowida, et ka teised haigekassad Uderna suwekolonijst oma haigete saatmisega osa wõtaksid.

Mis puutub kassa üldisesse seisukorrasse, siis on Tartu haigekassa aruandjad eelmistel kongressidel üldiselt rahuloldawat seisukorda konstaterida wõinud. Mõõdaläinud aasta kohta seda öelda ei wõi. Üldine majandusline kitsikus ei ole oma mõju ka kassa majanduslise seisukorra peale awaldamata jätnud. Kuigi 1926 aastal kinnitumaksu (liikme-, juure- ja arstiabimaks) sisse on tulnud Mk. 14.943.196,50, siiski tuli aasta 846 994,50 margalise puudujäägiga lõpetada. Kuigi kärpimisi aasta jooksul etfewõeti, ei hoidnud see ära puudujääki. Tegewuse kapitali arwel oli kassal isegi ülejääki, kuid kassaliikmete arstiabi kapitali arwel ulatab puudujääk ligi 2.500.000 margani. Kassaliikmete palgast saadakse arstiabi kulude katteks 2⁰/₀, kuid kulunud on 3⁰/₀ palgast. Suurema hooi andis kassale nowembrikuu taud, mille jooksul 10⁰/₀ kassaosalistest haiguse läbi põdesid (talalipuhkenud influentsa). Ja need puudujäägid ei kao ka tulewikus kui palgaolud ei parane ehk seadusandlisel teel arstiabi maksu suurust kindlaks ei määrata. See maks peaks olema 2000 marka aastas iga liikme kohta, ehk 6,5 mrk. iga tööpäewa eest. Sest on asutusi, mis täiskaswanud naistööliste 11 päewa eest 100 marka palka maksetakse, mis on 9 marka päewas. Ja selle pealt saadakse 18 penni päewas arstiabi kulude katteks.

Ühised haigekassad on halwas seisukorras sel-pärast, et nad paratamata kõiki wastu wõima ja rawitsema peawad, keda aga kassasse etfewõtjate poolt sisse kirjutatakse. Miitmelt poolt arwatakse, et kassas palju raha ja tuleb sealt wälja wõtta niipalju kui määrused iganes lubawad. Etfewõtjad on oma kohuste täitmises kassa wastu mõne kraadi wõrra korralikumaks muutunud.

Aruandja, kongressi saadik K. Lukk lõpetab, allakriiputades seda, et kassa se: ukord halwa tööolukorra tõttu raske on ja kärpimisi etfewõlta tuleb. Ja lähemal ajal ei ole mingisugust paranemist loot. Selleks puuduwad igasugused eeldused.

4) Kohila-Järwe põlewkiwikaewanduse haigekassa asjaaj. H. Jänes annab informatsiooni kassa 1926. a. tegewusest. Kohila haigekassal on liikmeid 1622. Haiguse ajal antakse abi kassaliigetele $\frac{2}{3}$ päewapalgast, perekonnaliigetele oli arstiabi wabriku ambulatooriumis, samuoli ka kassaliigetele tasuta. Hamäl arstimine oli ka perekonnale waba; arsti wisiitid makseti arstidele 200 mrk. wisiiti. Kassa sissetulek oli 1926. a. 4.456.000 mk., wäljaminek — 3.616.000 marka, seega ülejääk 840.000 mrk. Kassa ei ole senini weel Haigekassade Liidu liikmeks astunud.

Peale aruande ärakuulamise küsitakse aruandjalt, mispärast Kohila-Järwe haigekassa senini Liidu liikmeks ei ole astunud, mille peale esitaja Jänes teatab, et seda siiaajani küll mõnesugustel põhjustel tehtud ei ole, kuid loodab, et see samm juba lähemal ajal astutakse.

5) Balti Puuwillawabriku haigekassa tegewusest annab aru kongressi saadik Adler. Teatab, et kassaliikmete keskmine arw on olnud umbes 2500; nendest on suurem osa üksikud, mille tõttu seaduses ettenähtud $\frac{1}{3}$ perekonnaliikmete arstimiseks wabalt läbi on tulnud. 1926. a. oli kaunis raske, tööstus tihti seis ja selle tõttu oldi sunnitud abirahasis wähendamata. Samuoli olla ka wäljawaade käesolewa aasta peale halb. Kassaliikmete arstimine on wabriku käes, mille tõttu see äärmiselt wilets, niihästi arstiabi andmise kui ka wabriku ambulatooriumi ruumide suhtes. Kassaliikmete keskmine teenistus on umbes 130 mk. päewas ja selle tõttu ei usaldata kassaliigete arstimist haigekassa kätte wõtta.

6) Tallinna Linnateenijate Haigekassa esitaja Hein peatub selle juures, kuidas linnateenijate haigekassa tekkis. 1925. a. linnateenijad asusid oma haigekassat asutama, ligi tõmmates ka Tallinna Ühise Haigekassa liikmeid. Kassa on rahaliselt ka raskesse seisukorda sattunud ja puudujäägiga tõotanud, 700–800 marga suuruses summas. Kassa praegusel korral Liidu liige weel ei ole, kuid arwab, et lähemal ajal juba liitub ja järgmisest kongressist täieõiguslise liikmena osa wõtab. Rahalisi andmeid ette ei kantud.

7) Paide Ühise Haigekassast annab aru kongressi saadik K. Oebius. 1926. a. kassa tegewus on mõõdunud keskmiselt. Kassa on omaga wälja tulnud. Järk-järgult kaswab abiandmine kassaliigetele paremuse poole. Liikmete arw alla tuhande. Kassa läbikäik aastas on umbes poolteist miljonit marka.

Tehakse ettepanek lõunawaheaega määrata. Ettepanek wõetakse wastu ja otsustatakse waheaega pidada kaks tundi. Koosolek katkestatakse kell 3 päewal.

Kell 5 p. l. algab koosolek uuesti.

8) Aru annab Narwa Kalewiwabriku Haigekassa esitaja Aleksandrow: Kalewiwabriku Haigekassa on annud abii aha kõige suuremal määral, mis seadus ette näeb. Kassaliikmete rawimine on ette wõtja käes. Liikmemaks on $\frac{1}{10}$ ja ette wõtja poolt $\frac{2}{10}$ teenistusest. Haigeid on rawitsetud koha peal kui ka wäljaspool sanatooriumides. 1926. a. on tõotanud wälkese puudujäägiga. Ei olla mõtet kassaosaliste rawimist haigekassa kätte wõtta, sest selleks määratud $\frac{2}{10}$ oleks sisse toonud umbes 800.000 mk., kuna tõlliste rawimine ette wõtjal maksma läks umbes 2.000.000 marka. Aruandjale pannakse mõned küsimused ette, millele aruandja wastab.

9) Pärnu Ühise Haigekassa esitaja kongressi saadik K. Norberg teatab järgmist: Kassa asutati 1920. a. Alguses oli kassa läbikäik õige wäike. Ajajooksul on aga tegewus kaswanud, nii et 1926. a. läbikäik oli ligi 2.500.000 marka. Aasta lõpul oli kassa all 67 ette wõtet. Kassaliikmete arw on 1105 ja perekonnaliikmed 764. 1926. a. jooksul anti abiraha poole palga suuruses.

10) Narwa Linakeiramise Manuf. Haigekassa esitaja, kongressi saadik A. Tammemägi teatab, et haigekassa tegewuse kohta kiitawat midagi ütelda ei ole. Kannab ette arwud millest näha, et haigekassa tegewus olude sunnil iga aasta raskemaks läheb. Peame wõitlema selle eest, et palgatõlliste olukord paraneks ja sellega haigeksjäämised ärahoitud saaksid.

11) Rakwere Ühise Haigekassa esitaja, kongressi saadik W. Luksepp oma aruandes märgib ära, et Rakwere Üh. haigekassa on 1926. a. puudujäägiga lõpetanud. Kassaliikmed on järjest teadlikumaks saanud, mida aruandja järeldab sellest, et ei kutsuta arsti asjata koju. Koduste wisiitide arw on wähenenud, kuigi üldine wisiitide arw on tõsnud. Haigekassa makside kättesaamine ette wõtjatele on raske. Kassaosaliste rawitsemise kapitali arwel on kulud, wõrrelde 1925. aastaga, suurenenud. Kuigi meie peaks haigeksjäämistest wastu wõitlema, peame siiski haigusi rawitsemata, senikaua, kuni pole maksmata pandud palgamäär, mis elafismiinumile wastaks.

12) Türi Ühise Haigekassa esitaja, kongressi saadik R. Oja kannab ette andmeid 1926. a. aruandest. Liikmeid oli alla ühe tuhande; kassaliikmete arstimine on wabrikute käes; kassa warrandusline seis 1926. a. — 509.750 marka.

13) Haapsalu Ühise Haigekassa esitaja kongressi saadik W. Männik kannab ette andmeid 1926. a. aruandest. Arstiabi andmine sünnib samasuguse normi järele kui seda annawad teised haigekassad, kus ette wõte arstib kassaliikmeid. 1926. a. oli ülejääksi umbes 400.000 marka.

14) Aseri Tsemendiwabriku Haigekassa esitaja, kongressi saadik J. Unnam teatab: haigekassa on asutatud 1914. aastal. Liikmemaksu wõetakse $\frac{2}{10}$. Kassaliikmete arstimine on haigekassa käes. Teatav abiandmise normid, mis ühised teiste haigekassadega. 1926. aastal on tagawarakapitalist wõetud tegewuskapitali puudujäägi katteks ligi 214.000 marka.

Liidu esimees A. Hellmann teeb kokkuwõtte ärakuulatud aruandetest, millest selgub, kõik haigekassad on suurema wõi wähe puudujäägiga tõotanud; ainult nendes haigekassades on omaga läbi tulnud, kus liikmete arstimine ette wõtete käes, kuid see arstimiswiis ei wõimalda küllaldast ja korralikku arstiabi andmist.

Narwa Üleüldise Haigekassa endise juhatuse liige Annok kannab weel lisaks saadik Koppeli poolt efekantud aruandele, et läinud aasta lõpul oli väga palju haigeid ja igaüks pumpas kassast. Tõõstused lõpetawad iga talwe oma tegewuse ja siis peale lõpuarwete saamist wõiwad kassaliikmed weel kuu aega endid arstida, et kassast wiimast wälja pigistada. Toonitab, et keegi ei ole süüdi ses asjas, ei juhatuse ega kassateenijad, ja apteek on ikkagi ülejäägiga tõotanud selle wälkese rahalise põhikapitali juures.

Samas küsimuses wõtawad weel sõna kongressi saadikud Ringsmann, Linnomägi, Jõgi, Antonow, Lukk, Hellman, Antje, kes kõik toonitawad, et praeguste palgaolude juures haigekassad omaga

wälja ei tule ja soowitawad, et puudujääkide katmiseks walitsuselt toetust küsida tuleb.

Sõna wõtab weel tööinspektor W u c h t, kes leiab, et ühishaigekassadest need, kes kassaliikmete rawimise oma kätte on wõinud sunduslikult, puudujääke kannafawad, kuna need haigekassad, kes seda wabas kokkuleppes teinud, nagu Rakwere Ühine Haigekassa, omaga wälja tulewad.

Selle peale wõetakse wastu järgmine resolutsioon: „Eestiüha Haigekassade Liidu V kongress, ära kuulates aruandeid kohtadelt, millest selgub, et praeguste tööpalkade juures haigekassad omaga wälja ei tule ja abirahade wähenemisest hoolimata puudujääkidega peawad töötama.

Et aga tööliliste, s. o. kassaliikmete heast terwiselise seisukorras oleneb ka riikline huwi, siis ei peaks riik selles süsimuses mitte ükskõikseks jääma, waid Läti wabariigi eeskujul tuleks riigil haigekassade toetuseks teatav osa maksta.“

Sellekohase märgukirja kokkuseadmine ja wabariigi walitsusele esitamine jäetakse Liidu juhatus hooleks. Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

Enne 6. päewakorra punkti juure asumist teeb Ringsmann ettepaneku ära määrata, kui kaua kongress esimesel päewal töötab. Suure häälteenamusega otsustatakse päewakord esimesel päewal läbi wõtta kuni 7. päewakorra punktini, punkt 7. ühes arwafud.

6. Liidu 1926. a. aruande ja 1927. a. eelarwe kinnitamine.

1) Liidu 1926. a. aruande kinnitamine. Rewisjonikomisjoni poolt läbiwaadatud ja õigekstunnistatud aruanne, mis tasakaalustatud Mk. 832.772.— peale, sealjuures tulude summa 724.845 marka ja kulude summa 644571 marka, ülejääk 1. jaanuariks 1927. a. — 188.201 marka, on kongressi saadikutele juba kätte saadetud.

Kongressi saadik Weiss pärib järele, mispärast 1926. aasta üheksa esimese kuu kohta ajakirja „Tõõ ja Terwise“ aruannet ei ole esitatud. Liidu juhatus esimees Hellmann, juhatus liige Luksepp ja sekretär Ode teatavad, et esimese üheksa kuu jooksul „Tõõ ja Terwise“ kohta eriraamatupidamine on peetud ja ajapuudused ei olnud wõimalik nende raamatute järele aruannet kokku seada ja kongressile esitada. Eelloodud asjaolu ära kuulates, wõetakse see teadmiseks.

Liidu rewisjonikomisjoni esimees teatab, et Liidu 1926. a. aruanne on rewideeritud ja õige leitud olewat, niisama on ka „Tõõ ja Terwise“ raamatud korras leitud ja wastawate dokumentidega kokkukõlas olewat, kuna aga aruannet „Tõõ ja Terwise“ asjus rewisjonikomisjonile esitatud ei ole, ei saadud ajakirja asjus seisukohata wõtta.

Liidu aruanne 1926. a. kohta kinnitatakse ühel häälel. Peale selle wõetakse järgmine ettepanek wastu: „Kongress nõuab, et „Tõõ ja Terwise“ aruanne rewisjonikomisjonile lähemaks rewisjoniks esitataks.“

2) Liidu eelarwe 1927. a. peale. Üldiste läbirääkimiste järele otsustati eelarwe liigitamisele asuda ja see punktide wiisi wastu wõtta.

Liidu kassapidaja J. Anije kannab eelarwe üksikute punktide kaupa ette, nende kohta seletusi andes ja kongressi liikmete küsimuste peale wastates. Küsimusi pannakse rohkesti ette ja üksikute eelarwesse wõetud summade kohta wõetakse elawalt sõna. Kui eelarwe üksikute punktide kaupa läbi harutatud, paneb koosoleku juhataja eelarwe Liidu juhatus poolt esitatud kujul wastuwõtmiseks

ette. Eelarwe wõetakse ettepanud kujul ühel häälel wastu — 498.000 marga suuruses.

Kulud:

1. Juhatus koosolekute eest, 12 koosolekut		
a) koosoleku tasu à 200.—	10.000.—	
b) wiidetud töötaja tasu à 400.—	10.000.—	
d) sõidukulud ühes platskaartiga	15.000.—	35.000.—
2. Juhatus esimehe tasu, 500 mk. kuus		6.000.—
3. Kassahoidja tasu, à 500 mk. kuus		6.000.—
4. Nõukogu koosolekute eest:		
a) koosoleku tasu, à 200.—	5.400.—	
b) wiidetud töötaja tasu, à 400.—	7.600.—	
d) sõidukulud	24.000.—	37.000.—
5. Rewisjoni komisjoni koosolekute eest:		
a) koosoleku tasu à 200.—	2.400.—	
b) wiidetud töötaja tasu, à 400.—	1.600.—	
d) sõidukulud	10.000.—	14.000.—
6. Kantseleri üür, kütte, walgustus, 3000 mk. kuus		36.000.—
7. Kantselilekulud		8.000.—
8. Post, telefon, telegraaf, tempelmargid		10.000.—
9. Kantseliteenija palk		144.000.—
10. Haiguskinnituskaks 6%		9.000.—
11. Sõidukulud ja päewaraha		20.000.—
12. Liidu häälekandja wäljaandmise kulud		80.000.—
13. Kirjanduse wäljaandmise kulud		20.000.—
14. Kursuste ja loengute korraldamise kulud		25.000.—
15. Kirjanduse muresemise kulud		15.000.—
16. Sanatooriumi eeltööde kulud		26.000.—
17. Inwentaari muresemiseks		5.000.—
18. Miimesugused ettenägemata kulud		2.000.—
Kokku		498.000.—

Tulud:

Kulud kaetakse kolmweerand ($\frac{3}{4}$) liikmemaksust, mis arwatakse liitunud haigekassade sisetulekute liikme- ja juuremaksust (kassaliikme ja ettewõtja poolt maksetaw kinnitusprotsent).

Kongressi saadik K. Lukki ettepanekui wõetakse weel järgmine otsus wastu: Liidu juhatusel jäetakse õigus tarwiduse korral eelarwes summe ühe punkti alt teise üle kanda eelarwe üldsumma piires, missugune ettepanek ühel häälel wastu wõetakse.

Kongressi saadik A. Linnomägi teeb ettepaneku, et kongressi materjal ja ettepanekud tulewikus haigekassadele juba enne kongressi käite saadetakse.

Ettepanek wõetakse wastu.

6. märtsil otsustatakse kongressi töõga alata kell 9 hommikul.

Kongressi esimesel päewal lõpetatakse töõ kell 1/29 õhtul.

Kongressi teine päew, 6. märtsil.

Kongress algab lõõd kell 9,15 m. homm. Juhatab J. Ringsmann. Juhataja konstateerib, et kwoorum koos ja kongress oma lõõd alata wõib.

8. Walimised põhikirja järele.

a) Liidu Nõukogu. Kongress otsustab walimisi toimetada salajaselt, mida teostatakse sedelitega häälte äraandmise kaudu. Äraentud sedelisi, mis olid werustatud E. H. Liidu pitsafiga, oli — 30.

Ülesseatud kandidaadidest saiwad hääli ja waliti nõukogu liikmeteks: 1. Tammemägi, A. — Narwast, 25 häält, 2. Kirp, J. — Tartust, 23 häält, 3. Linnomägi, A. — Tartust, 22 häält, 4. Adler, G. — Tallinnast, 21 häält, 5. Oeetus, K. — Paidest, 21 häält, 6. Luksepp, W. — Rakwerest, 21 häält, 7. Ringsmann, J. — Tallinnast, 20 häält, 8. Antje, J. — Tallinnast, 18 häält, 9. Männik, W. — Haapselust, 18 häält.

Ühepalju hääli saanud olid kandidaadid Antje, Männik ja Hellman, kes tõmbawad oma wahel liisku, mille tagajärjel Hellman nõukogust wälja langeb. Peale ülalnimetatud said hääli weel: Aug. Hellman — 18 häält, Ad. Rosenberg — 14 häält, A. Moosel — 13 häält ja Unnam — 10 häält.

Liidu Nõukogu kandidaatide walimisi toimetatakse samuti kinniselt, sedelitega. Äraentud oli E. H. Liidu pitsafiga warustatud sedelisi — 30. Ülesseatud kandidaadid saiwad hääli järgmiselt: 1. Kesipaik, E. — Narwast, 23 häält, 2. Antonow, A. Tartust, 23 häält, 3. Toom, M. — Tartust 22 häält, 4. Palmberg, P. — Paidest 22 häält, 5. Weiss, K. — Tallinnast, 20 häält, 6. Laid, J. — 20 häält, 7. Abo, J. — Rakwerest, 19, 8. Ottokar, I. — Tallinnast, 18 häält, 9. Lauris, E. — Tallinnast, 17 häält, 10. Jõgi, A. — Tallinnast, 16 häält.

b) Rewisjonikomisjoni liigete kandidaatideks seati üles alljärgnewad kongressi liikmed ja said kinnisel sedelitega hääletamisel hääli: 1. Lukk, K. — Tartust, 23 häält, 2. Temp, M. — Tallinnast, 22 häält, 3. Issi, O. — Narwast, — 21 häält.

Peale selle said hääli weel Chr. Raudsepp — 11 ja Ed. Tofelmann — 9 häält.

Rewisjonikomisjoni liikmete kandidaatide kohale seati üles alljärgnewad kongressi liikmed ja said kinnisel sedelitega hääletamisel hääli poolt: 1. Soilt, H. — Tallinnast, 23 häält, 2. Oja, R. — Türilt, 19 häält, 3. Moosel, A. — Tallinnast, 16. Sedelisi ära antud oli 29. Peale selle oli saanud weel A. Koppel, Narwast, 12 häält.

9. Liidu juhatus kodukorra kinnitamine. Liidu juhatus kodukord loetakse üksikute punktide haawal ette. Kongress otsustab juhatus poolt esitatud kodukorda järgmiselt parandada ja täiendada:

§ 8 lugeda „Liitu kuuluwate“ asemel „kõikide“.

§ 10. märkus 8. täiendada: „ning aruannete kokkuseadmine“.

§ 14. juure lisada alates sõnast „kokku“, „sellesse sisse wõttes mõõdunud weerandaastate aruannete summasiid“ ja sõnade „Liitu kuuluwatele“ asemele lugeda „kõikidele“.

Peale kodukorra üksikute punktide kaupa läbi harutamise wõetakse juhatus kodukord ühes kongressi poolt tehtud parandustega ühel häälel wastu.

10. Liidu lõõkawa 1927. a. Juhatus poolt wäljatõõtatud lõõkawa harutatakse üksikute punk-

tide kaupa läbi ja wõetakse juhatus poolt esitatud kujul muutmata wastu, häälteenamusega.

Eestimaaa Haigekassade Liidu lõõkawa 1927. a.

1. Sotsiaalse kindlustamise ja terwishoiu küsimuste selgitamine ja propageerimine.

Selleks wälja andes:

a) ajakirja „Tõõ ja Terwis“,

b) broshüüre esimese abi, samuti ka õnnetuse, nakkawate ja äkiliste haiguste üle,

c) broshüüre Eesti haigekassade ajaloo ja senise tegewuse üle,

d) broshüüre haiguskinnitusseaduse üle ühes seletusega (kui sel aastal seadus muudetakse),

e) broshüüre tõõlisterwishoiu üle,

f) tõõliskalender-käsiraamat 1928. aastaks haigekassa ja ametiühisuste tegelastele,

g) piltposkaarte ja plakafid tõõlisterwishoiu üle. Korraldades loenguid:

a) esimese abi ja terwishoiu üle kohtadel, kus kohalik haigekassa seda soowitawaks peab;

b) tõõlisküsimuse üle: kinnitusküsimuste, tõõliste koalitsiooni jne. üle;

c) pidades ära: haigekassa tegelastele 5-päewase kursuse eelmise aasta eeskujul;

d) haigekassa tegelaste-asjaajajate nõupidamise — konwertsentsi (1 päew);

2. Haigekassade nõuandmine.

3. Haigekassade wormulaaride wäljatõõtamine.

4. Haiguskinnitusseaduses ettenähtud määrustekawade wäljatõõtamine.

5. Stafistiliste andmete kogumine — Liidu tegutsemiseks.

6. Sanatooriumi, suwekoloniide, haigemajade jne. asutamiseks tegutsemine.

7. Eesti terwishoiu nädala korraldamisest osa wõtt.

8. Haigekassade tarwiduste selgitamine ja neile waslawate ametiasutuste fähelpanu juhtimine. Märgekirjade esitamise haiguskinnituse alal ja tõõlisterwishoiu alal ettetulnud puuduste kõrwaldamiseks.

9. Haigekassade wastastikuse kinnitamise korralduse ellukutumiseks eeltõõde tegemine ühenduses ühisuse ja panga asutamiseega.

10. Liidu ümber kõigi haigekassade koondamine.

11. Haigekassade teenijate õiguslise ja majandulise olukorra kindlaksmääramiseks aluste wäljatõõtamine.

12. Tegelikust elust tekkinud küsimuste otsustamine ja teostamine.

11. Liidu põhikirja muutmise küsimus. Liidu juhatus teeb ettepaneku Liidu põhikirja järgmiselt muuta:

§ 31. esimene lause lugeda järgmiselt: „Nõukogu koosolekud kutsub kokku Liidu juhatus tarwiduse järele, kuid vähemalt 2 korda aastas“.

Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

Kongressi saadik K. Lukk teeb ettepaneku täiendada põhikirja järgmise uue §-ga ja seda paigutada § 45 järele:

§ 46. Liidu Nõukogu ja rewisjonikomisjon walitakse salajaselt, kui seda vähemalt 1/10 kongressi saadikutest nõuab.

Ettepanek wõetakse ühel häälel wastu.

Kongressi saadik W. Luksepp teeb ettepaneku põhikirja järgmiselt muuta:

§ 22. tähenduses „kutsutakse“ asemel lugeda „peetakse“.

§ 16. „ühe kuu“ asemel lugeda „kaks kuud“.

§ 17. „üks nädal“ asemel — „kaks nädalat“.

Ettepanek wõetakse ühel häälel vastu.

Kongressi saadik M. Toom teeb ettepaneku lugeda Liidu nimetus „Eestimaa“ asemel — „Eesti“.

Ettepanek lükatakse tagasi.

Kongressi saadik A. Jõgi paneb ette kaalumisele wõtta, kas ei tuleks kongressi harwemalt pidada ja mitte igal aastal. Ettepanek ei leia poolehoidu.

Kongressi poolt wastuwõetud parandusi põhikirjas wolitab kongress kinnitamiseks esitama praegust Liidu juhatus.

Erakorraliselt kantakse ette kongressile järgmine J. Kraani soowiawaldus:

„V Haigekassade kongressi juhatus. Asjaoludel, et eila arusaamatuste tõttu minul wõimalust polnud aruannete lõpuläbirääkimistel sõna wõtta, palun kongressilt luba täna erakorraliselt Narwa Üldhaigekassa aruande asjus sõna saamiseks, sest aruandes on sihilikult puudutamata jäetud kaugele ulatawat põhimõttelist küsimust, mis sugune aga ei tohi kongressi saadikutele teadmataks jääda. Joh. Kraan, kinnituspõhine töölised esitaja“.

Kongress otsustab J. Kraanile, kui kinnituspõhine liikmele ja haigekassa tegelasele sõna lubada.

Kell 1/212 päewal kahestatakse kongressi koosolek ja otsustatakse waheaega pidada kuni kella 2-ni, et osa wõtta kino „Illusioonid“ ärapeetawast kõnekoosolekust, kus peale kõnede weel kongressist osawõtja Läti haigekassade Liidu esitaja Zandersi poolt kinolint Läti haigekassade ja liidu tegewusest demonstreerimisele tuleb.

Kongress algab tööd uuesti kell 1/43 p. l.

Sõna saab Kinnituspõhine liige J. Kraan, kes teatab, et Kinnituspõhine poolt hiljuti Püssi jaama juures asuwa „Küttejõu“ põlewkiwi kaewandusele luba anfi erihaigekassat asutada ja lahku lüüa Narwa Üleüld. Haigekassast, kuigi selle ette wõtte töölised arw erikassa asutamist ei õigusta. Selle asjaolu peale ei juhtunud Narwa Üleüldise Haigekassa aruandja farwilist tähelepanu. Ja samad isikud, kes „Küttejõu“ erihaigekassa asutamiseks kihutusööd tegiwad, on praegu Narwa Üleüldise Haigekassa juhatus liikmed. Leiab, et haigekassade killustamine soowitaw ei ole. Teeb ettepaneku, et kongress asja kohta wastawa resolutsiooni wastu wõtaks, mille esitab.

Resolutsioonile lõpukuju andmiseks walitakse kolmeliikmeline komisjon, kuhu kuuluwad H. Soilt, W. Luksepp ja J. Kraan.

Komisjon, oma tööd lõpetades, esitab kongressile järgmise resolutsiooni wastuwõtmiseks:

„Eestimaa Haigekassade Liidu V kongress, ärakuulatastes ettekannet olukorra kohta Narwa Üleüldise Haigekassa kohta, millest selgub, et Kinnituspõhine on luba annud A/s. „Küttejõud“ põlewkiwi kaewanduse Narwa Üleüldist Haigekassast eraldumiseks- ja oma haigekassa asutamiseks.

Arwesse wõttes eriti olukorda, et Narwa Üleüldise Haigekassa juhatuses teguwad enamused isikud, kes töötawad ametnikkudena ülaltähendatud põlewkiwi kaewanduses ja loomulikult huwitatud on oma erihaigekassa asutamisest enam kui Narwa Üleüldise heast käekäigust, olles ühilariselt oma erihaigekassa asutajad ja lõhestatawa haigekassa juhtijad, leiab kongress:

Narwa Üleüldise Haigekassa juhatuses A/S. „Küttejõu“ esitajad on tingitud juhuslistest ja era-

korralisest asjaoludest; et nimetatud esitajad käsitatud küsimusest isikliselt huwitatud on; et eraldumine Narwa Üleüldise Haigekassa tegewuse peale halwawalt mõjub ja et haigekassa kindlustamist üldse ühiskondlisest seisukohast õigeks lugeda ei saa. Kõiki ülesloetud asjaolusid arwesse wõttes, nõuab kongress, et Narwa Üleüldise Haigekassa juhatus kõik abinõud tarwitusele wõtaks, et Kinnituspõhine oisus rewideerimisele saaks wõetud, selleks edasikaebades Riigikohtusse.

Edasikaebuse Riigikohtule moliweerib Liidu juhatus.

12. Sanatooriumite ja rawilate asutamise küsimus. Refereerib J. Kirp, kes kokkuwõttes ütleb:

Sõjaaastad ja ühes sellega ka rasked elutingimused on jätnud üldiselt halwa mõju rahwa terwislike seisukorra peale. Suurem osa haigusi on wõimalik arstida haigemajades wõi kliinikutes, mille sisseseadmise ja ülespidamise eest hoolitsewad riik, omawalitsused ja eraalgatus. Kuid mõne haiguste arstimine nõuab erilist meetodi. Nii on kopsuhaiguste arstimiseks hädatarwilikud sanatooriumid, kuid sanatooriume, mis oleks ülespeetud omawalitsuste poolt, ei ole weel meil. Riigi poolt peetakse ülewal Taagepere sanatoorium ja arwa'awasti ka Seli sanatoorium, mis peajasjalikult sõjawäelaste jaoks mõeldud.

Üldse on Eestis kokku kolm sanatooriumi. Kolmas sanatoorium, mis mõõdunud aastal Tiiskuse wastu wõitlemise selti poolt ellu kutsuti, asub Nõmmel, Tallinna lähedal, ja mahutab enesesse kõige rohkem 31 haiget.

Tiiskikus on kutsehaigus. Sellepärast tuleb wõidelda selle eest, et tööprotsessid wastawatel aladel oleks sarnaselt ümber kujundatud, et selle hädaohlikkus, kui mitte täielikult, siis kuni miinimumini wäheneks, et tööorganismi läbi ei näriks tolm ja gaas, et seda ei nõrgestaks ebanormaalne temperatuur, niiskus ja läbitõmbus.

Tööliiskonna wõilus on ühel hooil ka wõitlus tiiskusega. Et need ringid, kes peawad rahwa — tööliiskonna — terwise eest hoolitsemiseks wäljas olema, selleks ei ole midagi ära teinud, peawad haigekassad ise asuma suurejoonelisemalt kassaosaliste terwise eest hoolitsemisele.

Mis ühele haigekassale üle jõu käib, seda suudetakse ühinedes kergemini teostada. Eelpool öeldagu on õige kitsalt puudutatud meie tööliiskonna suuremat waenlast — tiiskust, — kuid ka seda on juba selleks küllalt, et meid kohustada nende heaks midagi teha, kes praegu ainult harilikku, mitte nende haiguse iseloomule wastawat rawitsust saawad. Käed külge! Asutame Haigekassade sanatooriumid.

Esitab resolutsiooni: „E. Haigekassade Liidu V kongress, ära kuulates referaati haigekassade sanatooriumide ja suwekoloniide kohta, otsustas:

1) Kergemate haigete kui ka tööga kooramatute haigeks jäämise eest ärahoidmieeks tuleb sisse seada kergema tüübilised ja odawamad sanatooriumid, n. n. „puhkekodud“ wõi suwekoloniid wastuwõetawa ülespidamise ja korruga. Tiiskuse hädaohus olewatele kassaosalistele wõimaldada suwel mõni nädal sarnastes puhkekodudes wiibida. See aitab suurel määral kõrwaldada tiiskusse haigeks jäämist ja parandab kassaosaliste terwislist seisukorda.

2) Rasked haiged ja ümbruskonnale hädaohlikud tiiskusehaiged tulewad eraldada ja paigutada tiiskushaigete sanatooriumidesse. Sanatooriumi asutamine on edasilükkamata ja tähtis

ülesanne, milleks tahavad kõik Eesti haigekassad oma kaasabi ja rahalist toetust pakkuda. Asutades puhkekodusid ja sanatooriume, asuvad haigekassad õigele teele fiisikuse vastu võitlemiseks.

Sanatooriumi sisseseadmiseks annavad kõik haigekassad ühekordset toetust. Eeltööde tegemiseks astub Liidu juhatus wastawaid samme. Samuti esitab haigekassadele awatava sanatooriumi kohta kulude ja tulude eelarwe

Liidu juhatusele tehakse ülesandeks moodustada eriline komisjon silmapaistwamatel fiisikuse vastu võitlejatest arstidest Liidu esitaja osawõtul, kes töötab wälja haigekassade jaoks kawa fiisikuse vastu võitlemiseks". Wõeti ühel häälel wastu.

13. Haiguskinnituseaduse uus projekt. Refereerib Riigikogu liige ja Liidu instrktor L. Johanson.

Praegusel ajal on olemas kaks haiguste vastu kinnituseaduse eelnõu. Esimene, wähem eelnõu näeb ette ka kaubandusliste etfewõtete haigekassade alla arwamise. Kuid selle eelnõu vastu oldakse kaubanduslistes ringkondades. Teine, suurem eelnõu wõtab terwe rea uusi alused haigus-kinnituseaduse alla, wastawalt rahwuswahelisele konwentsioonile. Kõneleja tsiteerib üksikuid paragrahwe seaduse eelnõust. Uues eelnõus on ka ettenähtud, et ükskolmandik wolinikke, juhatuses ja rewisjonikomisjoni liikmed on tööandjate poolt. Ka on seaduse eelnõus arstiabi maksu alamäär ette nähtud, mis ühegi kassaosalise eest ei wõi wähem olla kui 3¹/₂ marka päewas. Kriipsutab alla kassaliikmete loidust haigekassade vastu, mis sarnaseid kassaliikmete õigusi kärpiwaid seaduse eelnõusid esitada wõimaldab

Esitab wastuwõtmiseks järgmise resolutsiooni: „Eestimaa Haigekassade Liidu V kongress, läbiharutades „töölise haiguskindlustuse korra muutmise seaduse projekti“, mis töö-boolekandeministeeriumis wäljatõetatud, peab tarwilikuks haiguskinnituse laendamise kõigi palgatöölise ja teenijate kohta, haiguskinnituse huwides, aga täiesti wastuwõtmatuks haigekassades kassaosaliste omawalisuse kaotamise ja etfewõtete waldajate poolt ühe kolmandiku esitajate saatmise peakoosolekule ja juhatusesse.

14. Puudusi õnnetuskinnituseaduses ja selle teostamises Eestis. Refereerib W. Luksepp. Õnnetuskinnituseaduse ja selle teostamise küsimuse kohta Eestis on igal mõõdunud kongressil sõna wõetud, kuid senini ei ole selles tegelikult sõnadest kaugemale jõutud. Leiab, et haigekassade ja Tööliskinnituseaduse wahekorraldus 1925. aastast weelgi halwemaks muutus, sest siis ütles end Kinnituseaduse õnnetusjuhtumise rawiitsukulude haigekassadele tagasimaksmisest tälelikult lahti, teatades, et tema seda seni „eksikombel“ on teinud. Arwustab tööst. tööseaduse IV osas, ettenähtud õnnetusjuhtumise kohta käiwaid paragrahwe, leides, et need üksikutele vastu käiwad ja seega wägä weniwad on, mida ära kasutades kinnituseaduse neid oma huwides seletab. Toob näitusi, kuidas kinnituseaduse selleks igasuguseid abinõusid otsib, et õnnetusjuhtumiste abirahade ja pensioonide maksimisest wabaks saada. Ühitas leiab, et kinnituseaduse juhatus koosneb ainult etfewõtjais. See peaks aga ka töölise kättes olema.

Esitab resolutsiooni: „E. Haigekassade Liidu V kongress, ärakuulates ettekannet õnnetuskinnituseaduse puudusest ja selle teostamisest Eestis, leiab, et töölise kinnituseaduse praeguse korralduse juures ei täida isegi minimaalseid nõudeid

töölise kindlustuse alal õnnetusjuhtumise kordadel, missugune olukord on fingitud sellest, et kinnituseadusest on ainult tööandjate juhtida, kes ei ole huwitatud töölise seisukorra kindlustamisest ega parandamisest. Silmaspidades, et õnnetuskinnituseadusest on maksmapandud ja töölise kinnituseadusest ellukutsutud töölise kindlustamiseks õnnetusjuhtumiste puhul, nõuab Liidu V kongress: 1) töölise esitajatele wõimaldada kinnituseaduse juhtimisest osa wõtta; 2) õnnetusjuhtumiste rawiitsukulude tasumist kinnituseaduse poolt; 3) kinnituseaduse olgu töölisele kättesaadaw, selles seatagu iga haigekassa ringkonda ühisuse esitaja amefnik ehk asutajaga iga kinnituseaduse kohta erii kinnitusselts.

15. Kroonilised ja külgehakkawad haigused ja haigekassa. Referent Dr. M. Püüman. Ütleb kokkuwõttes järgmist: Haigused on fingitud wiletsalest tööingimusest, madalatest palkadest, alatoitlusest j. t. tingimusest. Wiimasel ajal on lewinenud iseäranis leetri- ja sharlakihai-gused. Laialdaselt on maad wõtmas fiisikushai-gus, mida arstida wõimalik ainult wastawates sanatooriumides. Südame-, närwi-, jookswa- ja nahahaigused on wiimasel ajal suurenenud, mis haigekassade peale rusaawalt mõjuwad. Silmaspidades, et külgehakkawad haigused laiali lagunenud meie wiletsate majandusliste olude tõttu, peaks rawiitsuse kulude tasumise riik oma kanda wõtma. Külgehakkawad haigused wõiwad taudi iseloomu wõlita ja haigekassad wäga raskesse seisukorda panna. Endistel haigekassa kongressidel on wastuwõetud otsusi fiisikushaigetele sanatooriumide asutamiseks, kuid tegelikult selle küsimuse lahendamisele asuda pole suudetud. Sanatooriumide asutamine on seotud kuludega ja neid kulusid haigekassad üksi kanda ei suuda, siis peaks riik kaasa aitama. — Wanemad inimesed, kes oma tööjõu kaotanud ja kuskil abi ei saa, peaksid samuti riigi poolt rawitsetama.

Esitab kongressile wastuwõtmiseks järgmise resolutsiooni, mis ühel häälel vastu wõetakse:

„Haigekassade Liidu V kongress, ärakuulates referaati pikaldaste ja nakkawate haiguste rawitsemise küsimust haigekassade poolt ja seda läbiharutades, leiab, et ülaltähe. datud haiguste rawitsemise peab riigi kulul sündima. Niisamuti rõhutab kongress tööwõimeuse ja wanaduse vastu kinnitamise seaduse hädatarwilikkust ja selle seaduse kiiret maksmapanemist.“

16. Haigekassade ja arstikonna wahekorraldus. Refereerib H. Soitls. Üks tähtsamatest haigekassa ülesannetest on, peale abirahade maksimise kassaosalistele, liikmete arstiabi korraldamine, mis halwasti korraldatult kassa wäljaminekuid palju suurendada wõib. Sellest wäljaminees on haigekassad arstiabi andmist oma jõukohaselt korraldada püüdnud, kokkuleppeid luues üksikute arstidega ja organisatsioonidega. Wäiksemates haigekassades on suuremalt jaolt lepingud sõlmitud üksikute arstidega, makstes ta u kindla palgana wõi wisiljide pealt. Suurematel, eriti linnades asuawatel haigekassadel on lepingud sõlmitud mitte üksikute arstide, waid arstikonnaga, mis kassaliikmetele küll waba arsti waliku wõimaldab, kuid millel ei puudu ka omad halwad küljed. Kui haigekassa arstid üksikult ja teatud arwul palkab, on haigekassal wõimalik neid kassaliikmete huwile wastawalt walida. Arstide organisatsioonidega lepingusse astudes on haigekassad sunnitud vastu wõtma aga kõike arste, kes organisatioo-

nide liikmed, olgu nad noored wõi wanad, head wõi halwad. Arskonna hüüdsõnaks on: „Kas kõik arstid, wõi mitte ükski!“ Arusaadawalt kaitseb arstide organisatsioon oma liikmete huwisid, sest haigekassa arsti walikul jääksid mõnedki arstid haigekassa teenistusest kõrwale. See arskonna seisukoht käib aga risi wastu haigekassa huwidele, sest haigekassa arstidel peaks juba wastaw praktika olema, mida igal wast ülikoolist wäljaltnud arstil mitte ei ole. Need põhjused räägiwad selle poolt, et haigekassadel wabad arstide palkamise wõimalused peaksid olema, millest ka arskond aru peaks saama ja juhatused käed wabaks jääma. Selle wastu on igalt poolt kuulda, et arskond ei tunne end mitte haigekassa teenistuses seiswa isikuna, waid püüawad kaasa rääkida haigekassa tegewuse juhtimises, nagu see Tallinna Üh. Haigekassas ilmsiks on tulnud. Sarnast olukorda ei saa kuidagi loomuliseks pidada. Arskonna koostõttamine haigekassa juhatussega on waga tarwilik ja soowitaw haigekassa huwidest, kuid koostõttamine peab teatud piirides sündima, mitte aga mõnesuguste korralduste tegemises ja ehtedikteerimises haigekassa juhatussele, mis arsti abiannduse korralduse peale halwawalt wõib mõjuda ja arskonna ja haigek. juhata. wahekorda rikkuda.

Esitab järgmise resolutsiooni, mis ühel häälel wastu wõetakse:

„Eestimaa Haigekassade Liidu V kongress, ära-kuulates referaati haigekassade ja organiseeritud arskonna wahekorra üle, tunnistab arskonna seisukoha, kassa teenistusse arstide palkamise suhtes, milles terwet organiseeritud arskonda tahtakse kassaga lepingu wahekorda asetada, haigekassa huwidest mitte wastawaks ja rõhutab, et kassaliikmete arstiabi korraldamiseks haigekassa juhatusel wabad käed peawad olema.“

17. Kirjanduse wäljaandmise küsimus. Refer. Liidu instruktor Riigikogu liige L. Johanson: Meie kirjandus üldse on kehwa, eriti aga kinnitusküsimuste alal. Peale paari tõlke on olemas mõned kirjutused üksikute alade kohta. Ees on sõõtis maa. Kirjanduse järgi tuntakse aga suuri wadjadusi, eriti aga meie haigekassade tegelaste tarwis. Haigekassade koondus peab ise selle eest hoolitsemata hakkama, et wastawat kirjandust wälja anda. Tarwilikud on broshüürid tõõõnnetuste ja haiguste eest ärahoidmise õpetusega. Tuleb wäljaanda kinnitusseaduse wastawate seletustega. Tõõpuuduse, tõõwõimetuse ja inwallidsuse küsimuste käsitamiseks broshüüre wälja anda. Neid küsimusi populaarseerida rahwale. Kinnitustegelase käsiraamatu wäljaandmisele asuda. Tähendatud kirjanduse soetamiseks peab liit samme astuma. Esitab järgmise resolutsiooni, mis ühel häälel wastu wõetakse:

„E. Haigekassade Liidu V kongress peab kirjanduse, eriti broshüüride wäljaandmise kinnituse, terwishoiu ja tõõkaitse üle tarwilikuks, et tõõliklassi keskel neid küsimusi populaarseerida. Ühtlasi tuleks wälja anda käsiraamat haigekassa tegelastele ja liigetele. Kongress teeb kirjanduse wäljaandmise Liidu Nõukogule ülesandeks“

18. Haigekassade teenijate seisukorra kindlustamise küsimus.

Referent Tartu Üldhaigekassa asjaajaja Karl Lukk. Kirjeldab haigekassa teenijate seisukorda ja nende wahekorda kassaliikmetega, kus iga kassaliige usub, et tema otsekohene haigekassa teenija peremest on ja selle tõõtu palju arusaamatusi ette tuleb. Teenijad on haigekassade juhatused

palgatud ja selle tõõtu peaks teatawas küsimuses kaitset andma. Haigekassade juhatused igal pool teenijate tegewust ei hinda ja nende kollektiiv-lepingutega kätte saadud soodustusi kärbitakse. Samuti on kassateenijate kollektiiv-lepingute ja palkade asjus kinnituseametite koosolekule efekantud, ettepanekutega ennemmaksuwusel olnud lepingud seaduse wastaseks tunnistada ja ületunni tasu wõimata jäeti. Leiab, et see loomulik ei ole, et haigekassade juhatused ise oma teenijate suhtes tagasi kiskuwale seisukohale on asunud.

Toob näitusi wälismailt ja ajalooist, et sealgi oma teenijate wanaduse päiwi on kindlustatud, kuid meie haigekassade teenijatel ei ole selles asjus mingisuguseid wäljawaateid; ei ole nad kinnitatud õnnetusjuhtumiste ega ka wanaduse wastu.

Haigekassad on seaduse järele poolriiklised asutused ja selle tõõtu peaks teenijad ka riiklise pensioni seaduse alla kuuluma. Kui see läbiwiimata, siis tuleks haigekassadele oma teenijate tulewiku kindlustuseks sellekohane pensioni-kassa asutada, millised kulud üksikute haigekassade kohta mitte waga suured ei ole.

Esitab resolutsioonid.

Ettekandele järgnewad läbirääkimised.

Kongr. saadik Ghr. Raudsepp rõhutab seda, et haigekassad praegusel korral raskesti majanduslist seisukorda üle elawad ja ei pea wõimalikuks, et kassateenijate palkasid tõõliste arwel kõrgendataks, kusjuures tõõlistelt wiimane leiwaraasuke tahtetakse ära kiskuda, et teistele selle raha eest saia pakuda. Teeb ettepaneku resolutsiooni tagasi lükata.

Soilts leiab, et juhatused seisukoht iseenesest mõistetaw on, kuigi see loomulik ei ole, ja ei usu, et juhatused just wastutulelikud oleksid selles asjus teenijatele; ollakse arwamisel: „kui mina ei saa, ei pea ka sina saama.“ Tõõlised on ette wõtete poolt kinnitatud õnnetusjuhtumiste wastu, saawad pensioni, ja surma korral saawad ka perekonnad abiraha, kuid kassateenijatel ei ole sarnaseid soodustusi.

Laid on põhimõtteliselt resolutsiooni poolt, kuid peakoosoleku otsuse põhjal hääletamisel jääb era- poolt.

Luksepp arwab, et kuigi kongress ettepaneku tagasi lükkab, kassateenijad see ei heiduta ja nad sama energiliselt oma seisukorra kindlustamiseks tõõd jaikama saawad.

Läbirääkimiste järele wõetakse järgmine L. Johanson ja A. Linnamägi ühine ettepanek wastu, kuna referent oma esialgselt esitatud resolutsiooni tagasi wõtab:

„Kongress wõleb haigekassateenijate pensioni-kassa põhikirja wäljatõõtamiseks 3-liikmelise komisjoni, kes esitab põhikirja nõukogule järgmise kongressi pæwakorda wõimiseks.“

Pensionikassas kinnitamine sünneb seni, kuni pole maksmapandud üldine tõõwõimetuse ja wanaduse wastu kinnitamise seadus.“

Põhikirja wäljatõõtamise komisjoni wallitakse: H. Soilts, W. Luksepp ja K. Lukk.

19. Kongressil algatatud haigekassadesse puutuwad küsimused.

Liidu juhatused liige J. Kirp kannab ette E. Terwishoiu Muuseumi kawatsuse „Eesti terwishoiu nõdala“ ärapidamise asjus 22-29. maini 1927 a., milleks ette paneb selle kulude kaitfeks Terwishoiu muuseumi selle kohases eelarwes ettenähtud summa 50.000 marka lisaeelarwena wastu wõtta.

Läti haigekassade Liidu esitaja Zanders esineb efekandega Läti terwishoiu nädala üle möödunud aastal, missugust hästi kordalainuks võib tunnistada. Läbirääkimiste järele otsustati ülnimeitud „terwishoiu nädala“ toetuseks Liidu eelarwet suurendada 50.000 mk. võrra. Ühtlasi awaldakse soowi, et ka need haigekassad, kes liitu ei kuulu „Terwishoiu nädalat“ rahaliselt toetaks.

Liidu juhatusel liige J. Kirp, ülesse wõttes Liidu häälekandja „Töö ja Terwise“ lewitamise ja toetamise küsimust, teatab, et Tartu Üldhaigekassa selleks oma käesolewa aasta eelarwes üles on wõtnud 15.000 mk., mille eest oma wolinikkudele „Töö ja Terwise“ maksuta wäljajagamiseks otsustatud tellida; soowitab, et ka kõik teised haigekassa juhatused selle küsimuse peakoosolekule ajakirjale toetusraha määramiseks ettepaneks.

K. s. A. Jõgi soowitab kirjanduse propageerimiseks rohkem tööd teha.

J. Kirp'i poolt tehtud soowiawaldus wõeti ühel häälel wastu.

Kongressi saadik K. Lukk paneb ette, tulewikus kongresse mitte enne maikuud ära pidada. Ettepanek wõetakse soowiawaldusena wastu.

Kongressi saadik A. Tammemägi soowitab, et kongress otsuse wastu wõtaks, et arwestades praegusaja nakkawate haiguste rohkusega, mis haigekassade raskest majanduslist seisukorda weelgi raskemaks teeb, saaks wabariigi walitsusele palwega esinevad, nakkushaiguste arstimiskulude riigi kanda wõtmiseks.

Selles küsimuses wõtawad weel sõna Liidu instruktor L. Johanson, W. Luksep ja teised. Lõpuks wõetakse järgmine resolutsioon wastu:

Kongressil efekantud aruannetest selgus, et madalate tööpalkade ja rohkete haiguste tagajärjel

paljud haigekassad on raskesse seisukorda sattunud. Kongress juhib sellele tähelepanu, et wiltsad tööpalgad lagastawalt mõjuwad rahwa terwisele, haigustele soodsat pinda luues. Sellepärast loeb kongress esimeseks abinõuks tööliste terwishoiu töstmises tööliste palga- ja tööolude parandamist.

Pärnu Ühise Haigekassa saadik Norberg teatab et ettewõtjad kokkuleppides kassaliikmetega, kas neid üldse haigekassale üles ei anna wõi jälle teenitud palgast vähem ülesannawad, kui see tegelikult on.

Selles asjas soowitati andmed muretseda ja järelduste tegemiseks wastawale tööinspektorile saata.

Liidu liikmemaksude tähtjaks määrati:

1 weerand — 1. aprilliks, 3 weerand — 1. okt.
2 „ — 1. juuliks, 4 „ — 1. dets.

Narwa suuritööstuse esitajad teafawad, et 7. märtsil wõimalus on kohalikke tööstusi waadata, mis teadmiseks wõetakse.

Peale mõnesuguste läbirääkimiste lõpetati kongress kell 1/29 õhtul juhataja J. Ringsmanni lõpusõnaga.

Kongress awaldab tänu Läti haigekassade liidu esitajale, kes oma osawõtuga meie kongressi austanud.

Kongressi juhatajad: J. Ringsmann
P. Toom
A. Tammemägi.

Protokolli kirjutajad: Karl Lukk
Joh. Ode
H. Soills
M. Temp
E. Keskspaik.

Kehaline töö ja hapnik.

Igat sportlast, kes teeb püsiwusharjutusi, nagu pikamaajooks wõi ujumine, huwitab kiirus, millega ta peab liikuma, et teha töö kõige lühema ajaga. On endastmõistetaw, et 100 meetrit ja 10.000 meetrit ei saa joosta ühesuguse kiirusega. Tänini iga sportlane leidis endale kõige kasulikuma kiiruse katsete abil. Wiimsel ajal inglise teadlane A. W. Hill on hakanud uurima lihaste tööd ja jõudnud tulemustele, mis on huwitawad praktiliselt kui ka teoreetilisel.

Lihase töö uurimine näitas, et ta võib teha seda rohkem tööd ühel kokkutõmbumisel, mida pikaldasem on kokkutõmbumine. Tasakaal püsib aga selletõttu, et kiiremate kokkutõmbumiste puhul nende arv teatawa aja jooksul kaswab ja tööhulk jääb üldiselt samaks. Kõige rohkem jõutakse tööd teha siis, kui ei tehta väga kiireid ega väga aeglasi liigutusi, waid walitakse mingi keskmine kii-

rus. Prof. Hill kasutas oma katsete juures pikamaajooksjat. Alguses sportlane jooksis teatawa maa kiirusega, mille ta oli omandanud kogemuse kaudu. Pärast seda tal lasti joosta sama maa täiesti ühlase kiirusega. Wiimsel juhusel ta tarwitas hulga vähem aega. Prof. Hill kordas seda katset väga mitmesuguste muudatustega väga mitme sportlase juures.

Katsete mõjul prof. Hill tuli arwamisele, et iga töö tegemisel kõige paremate tagajärgede saawutamiseks tuleb enne täpselt wälja arwata kiirus ja raskus teatawa ajaüksuse jooksul. Inimese energia suurus oleneb sissehingatud hapniku rohkest ja weres olewate toiduainete hulgast. Peab weel tähendama, et igal inimesel on nn. „tagawaraenergia“, mis tuleb sellest, et lihased wõtawad endale osa hapnikku teistelt kehakudedelt. Sellega on seletataw hingeldamine pärast jooksu,

sest nii püütakse uuendada „laenatud“ hapniku hulka.

Teades mõne inimese üldist energia hulka, — see on väga hõlpus teada saada wastawate katsete abil laboratooriumis, — võib väga täpselt välja arwata kiiruse, mis on talle kõige kohasem mingi töö tegemiseks.

Teatud töö täitmise kiiruse määr ole-
neb hapniku hulgast, millega weresooned

warustawad töötawaid lihaseid. Seda kiirust võib suurendada, wäljaarwatud waimline töö, kui asetada inimene ruumi, kus õhuhapniku hulk on kunstlikult suurendatud. Nii näit. prof. Hill tegi huwitawa katse jalgrattasõitjaga, kelle ta asetasa tupa, kus hapnikuhulk oli 50% suurem harilikust. Jalgrattamees „lõi“ kõik pikamaasõidu kiiruse ilmarekordid.

Eestimaa Haigekassade Liidu Nõukogu koosolek

pühapäewal, 20. märtsil 1927 a. kell 11 homm. Liidu büroos, Tatari tä. 15, Tallinnas. Osa wõtawad Nõukogu liikmed: J. Ringsmann, J. Antje, G. Adler, A. Tammemägi. W. Luksepp, K. Oebius, Wold Männik, J. Kirp, A. Linnomägi. Peale selle end. juhatase esimees A. Hellman ja Liidu sekretär J. Ode.

Päewakord:

1. Koosoleku juhatase walimine. Koosoleku juhatajaks walitakse Nõukogu liige J. Ringsmann. Protokolleeris sekretär J. Ode.

2. Aruanded. Liidu sekretär J. Ode anab lühikese kokkuvõtte Liidu käesolewa aasta tegewusest, mis ära kuulatakse. J. Kirp teeb teatawaks, et tõstus-terwishoiu-komisjoni poolt, Tartus, on laiali saadetud ettewõtetele ankeetlehed mõnesuguste tarwiliste andmete saamiseks tõstus-ruumide kohta, mis teatawaks wõetakse.

3. Liidu juhatase walimine. Juhatase kandidaatideks seatakse üles: J. Kirp, J. Ringsmann, J. Antje, W. Luksepp, A. Tammemägi ja G. Adler.

Hääli on saanud ja walitakse Liidu juhatase-liikmeteks: J. Kirp — 8 häälega; J. Ringsmann — 8 h.; W. Luksepp — 8 h.; J. Antje ja A. Tammemägi on kumbki 5 häält saanud; Tammemägi astub tagasi, mille tagajärjel J. Antje juhatusesse jääb. Peale selle on Adler weel saanud — 1 hääle.

Juhatusliigete kandidaatide kohale seatakse üles: Linnomägi, Adler, Oebius, Tammemägi, Männik. Juhatusliikmete kandidaatideks waliti: A. Linnomägi — 8 h.; A. Tammemägi — 8 h.; G. Adler — 7 h.; K. Oebius — 7 h.; Peale selle oli hääli saanud weel — Männik, 6 häält.

4. Liidu tegewuska wakohta seisukoha wõtmine. Koosoleku juhataja kannab ette V kongressi poolt wastuwõetud E. Haigekassade Liidu töökwawa 1927 a. kohta.

Awaldatakse sowi „Töö ja Terwise“ kohta, et wiimases muu seas ka ilukirjanduslisi kirjutusi ja westeid ilmuks, mille jaoks wastaw osakond sisse seada tuleb.

Otsustatakse haiguskindlustuseaduses ettenähtud määruste-kawade wäljatõõtamiseks lähemal ajal haigekassa tegelaste nõupidamine kokku kutsuda, päewakorda wõttes Liidu töökwawa 3., 4., 5. ja 11. punkt.

Liidu ümber kõigi haigekassade koondamise mõttes otsustatakse kõikidele haigekassadele ringkirjalik teadaanne saata ettepanekuga, et wiimased oma peakoosolekute ärapidamise ajast Liidule teataksid, et Liidu poolt esitajat wälja saata wastawate seletuste andmiseks, ühilasi informeerida haigekassasid tehtud tegewuse ja lähemate kawalustega. Ühilasi otsustatakse Liidu põhikirja eksempl. haigekassadele kassaliikmetele wälja laotamiseks laiali saata, tõõliswanemate kaudu.

Nõukogu kohustab Liidu juhatast kõik teha, et kongressi poolt wastu wõetud otsused ellu wiidaks.

5. Koosoleku poolt algatatud küsimused. a) A/S. „Küttejõu“ põlewiikwikaewanduse Narwa Üleüldisest Haigekassast eraldumise asjus otsustatakse kiires korras töö-hoolekandeministri poole wastawa märgukirjaga pöörata, milles Liit palub Kinnitusrõukogu wastawat otsust A/S. „Küttejõu“ erihaigekassa asutamise asjas rewiderimisele wõtta ja esialgul selle elluwõimist seisma panna.

b) Kinnitusrõukogult otsustatakse paluda Kinnitusrõukogu koosolekute päewakorda E. Haigekassade Liidule informatsiooni mõttes, samuti wõimaluse korral ka Kinnitusrõukogu protokollisid.

Koosolek lõpeb kell 2 p. l.

Koosoleku juhataja: (allkiri).

Nõukogu liikmed: (allkirjad).

Pärnu Ühishaigekassa tegewusest.

Pärnu Ühishaigekassa aasta peakoosolek peeti pühapäewal, 27. weebr. 1927 a. haigekassa ruumes, Nikolai tä. 6.

Kokku oli tulnud 69 wolinikku. Koosoleku awas juhatase esimees K. Norberg, keda ka ühel häälel koosoleku juhatajaks waliti; protokolleeris A. Reimann. Päewakord wõeti wastu juhatase poolt kokkuseatud kujul.

Juhataja kandis ette mõõdunud 1926 a. tegewuse aruande ja lühikese ülewaate kassa üldisest

seisukorrast. Aruande järele oli aasta jooksul sissetulekuid: kassaliigete sissemaksu mrk. 2.236.452, ettewõtete juurdemaks mrk. 2.236.452, Eesti Tõõliste Kinnitusrõukogult õnnetujuhtumiste arwel 1.064.151 mrk., wiitwusraha ja % mrk. 58.944,5 ja tagasi saadud kulud mrk. 14.911.

Kokku mrk. 5.610.911,50; wäljaminekuid sama aja jooksul: kassaliigetele abirahadeks mrk. 3.015.067, perekonnaliigetele arstiaabiks mrk. 1.475.747, perekonnaliigete sünnitusabi ja matuse kuludeks mrk.

96.410, kassaliigete mafuse kuludeks mrk. 146.539, kassafeenijate palkadeks mrk. 208.307, korter, küte ja walgustus mrk. 10.231,50, kirjanduse ja frükikuludeks mrk. 46 098, juhatus ja rewisjoni komisjoni palkadeks mrk. 39.425, inventari kuludeks mrk. 26.043, kantselei kuludeks mrk. 22.136, mitmesugusteks wäljaminekudeks mrk. 35.199, — kokku mrk. 5.130.202,50, seega ülejääki aasta jooksul mrk. 480.709. Üldine kassa seis 1. jaan. 1927. a. oli 2.230.112 mrk. Haigekassa alla kuulud aruande aasta jooksul 96 tööstusettewõtet, tuli juurde aasta jooksul 28 ja lõpetasid tegewust 38 tööstusettewõtet. Aasta lõpuks jäi haigekassa alla 86 tööstusettewõtet.

Kassaliikmeid oli aasta algul 983 meeste- ja 575 naisterahwast, kokku 1558 liiget; aruande aasta jooksul tuli juurde 1560 meest ja 699 naist, kokku 2259 liiget, lahkusid haigekassa alt 1913 meest ja 796 naist, kokku 2709. Perekonnaliikmeid oli

fulnud ei ole; loomulikku surma surid 16 liiget. Perekonnaliigetele on aasta jooksul arstiabi antud 2115 korda, nendest sünnituse puhul 33. Surmajuhtumisi perekonnaliigete seas oli 17. Aruande wõeti vastu ühel häälel, niisama ka tulewase 1927 a. eelarwe, mis lasakaalu wiidud 4.000.000 mrk. peale.

Haigekassa juhatusse waliti: K. Norberg (49 h.), A. Reimann (47 h.), H. Jaanson (30 h.), H. Lukk (23 h.), J. Jänes (22 h.); rewisjoni komisjoni said: J. Pappel, M. Siigur ja E. Hints.

Kassaliigetele maksetawat abiraha normi suurendati senise $\frac{1}{2}$ keskmise päewapalga pealt $\frac{2}{3}$ peale, kuna kõik muud normid endiseks jäeti; ka arstide taksid ja lingimised. Otsustati jookswalt arweli 1 000.000 mrk. ümber paigutada tähtjaliste hoisummade alla, et suuremat protsenti saada. Läbirääkimiste all puudutati kassaliigete arstiabi korralduse haigekassa kätte ülewõtmist ja oma

Pärnu Ühishaigekassa wolinikud aasta peakoosolekul 27. weebruaril 1927.

aasta algul 1225, aasta jooksul tuli juurde 1175, lahkusid 1636, aasta lõpuks jäi 764 liiget.

Haigekassa juhatus pidas aruandeaasta jooksul 57 koosolekut, kus 3015 asja läbi waadati. Rewisjoni komisjoni poolt rewideeriti asjaajamist ja raamatuid neli korda.

Haigusjuhtumisi oli aasta jooksul kassaliigete hulgas 1254, neist õnnetusjuhtumisi 276 ja 11 sünnitust. Surmajuhtumisi õnnetuste puhul ette-

apteegi awamise küsimust. Kassaliigete arstamise küsimuses otsustati esialgul äraoodatawale seisukohale jääda, kuna apteegi awamise kohta awaldati arwamist, et juhtumisel, kui linn oma apteegi peaks awama, wõiksid seal ka haigekassa liikmed odawalt arsirohete saada, seega oleks ka otsekohene tarwidus oma apteegi järele. Asja ligem korraldus ja otstarbekohane läbiwiimine jäeti juhatusse hoolde.

Narwa Linaketramise Manufaktuuri haigekassa wolinikkude koosolek

oli 18. jaan. 1927. a. kell 4 õ. Osa wõtsid 26 wolinikku.

Koosoleku juhatajaks waliti ühel häälel A. Tammemägi ja protokollkirjutajaks O. Issi.

Juhatusse liikmeteks waliti: A. Tammemägi 20 h., P. Perepleishikof 18 h., O. Owi 18 h., J. Wõörman 16 h., R. Ernists 15 h. Asetäijateks: A. Grauber 14., A. Purman 12 h.

Rewisjoni komisjoni waliti: W. Saar, 22 h., J. Ustaw 15 h., O. Issi 15 h. Asetäijateks: R. Kaew 11 h., Sergejew 7 h. Kontrolöörideks waliti: J. Trowimow 20 h., E. Hirsh 17 h., S. Sergejew 16 h., N. Rohi 16 h., K. Anton 14 h., F. Dimitrijew 11 h.

Haigekassa esimees A. Tammemägi kannab ette wabriku walitsuse kirja, milles pannakse ette haigekassa liikmemaksu alandada 1% peale, kesjuures wabriku walitsus maksab omalt poolt 2%. Koosolek läbiwaadates wabriku ettepanekut, otsustas: Haigekassa maks kassa osanikkudelt jätta endiseks, 2% kuni järgmise wolinikkude koosolekuni, mis ajaks juhatus kogub andmeid selle kohta, kas on võimalik alandada maksu 0%.

Otsustati, et kõik haiged, kes kodus arstiwad, saawad $\frac{2}{3}$ päewapalgast, arwates wiimase kuue palga saamisest 2-st haiguse päewast, kuid need, kes kolm ja rohkem päiwi haiged on, 1-st haiguse päewast alates kuni terveks saamiseni, aga mitte

kauem kui 26 nädala jooksul, korduivate haiguste juures mitte kauem kui 30-ne nädala jooksul aastas. Peale 9-i haiguse päewa ka pühad ja puhkepäewad arwesse wõtta. Üksikutele haigemajas wiibimise aja eest maksta $\frac{1}{3}$ keskmise päewapalga suuruses, kuna perekonna inimesed saavad $\frac{2}{3}$ haigemajas oldud päewade eest.

Abiraha õnnetusjuhtumiste puhul maksta $\frac{2}{3}$ keskmisest päewapalgast 1-st haiguse päewast alates kuni 13 nädala jooksul, Peale 9-i haiguse päewa wõtta arwesse ka pühad ja puhkepäewad.

Abiraha sünnitajatele maksta 2 nädalat enne ja 4 nädalat peale sünnitust terve päewapalga suuruses, kui nad enne sünnitamist kolm kuud haigekassa liikmed on olnud. Sünnitajatele kahe-nädalased töölt äraolemise waheajad tööpuuduse tõttu otsustati mitte arwesse wõtta. Kassaosalised, kes vähem kui kaks nädalat kassaliikmed on

tele wõimaldada arstimist endiselt eriarstide juures. Kui haige kannatab haigusemaania all ning jookseb ühe arsti juurest teise juure, jääb juhatusel õigus määrata niisugustele arstil komisjon, kes määrab tarwilikul korral arstimise ainult ühe arsti juures. Põhikirjas eftenähtud juhtumistel, kus haigus on lenen riist ehk kakelusest — otsustati juhtumisel kui haige esitab tõenduse oma süütusest — abiraha wäljamaksta.

Tasuks kontrolööridele määrati wabriku piirkonnas 50 m., Jaanilinnas 75 m., linnas 100 ja linnast wäljas 150 m. Tasu wolinikkudele ja juhatusel liikmetele 100 mk. iga koosoleku eest, kus juures juhatusel esimehele maksta kindel kuupalk 1000 mk. Tasu komisjoni komisjonile iga rewideerimise koosoleku eest 100 mk. igatühele.

Külgehakkawate haiguste puhul perekondades, kus tööline on arsti poolt määratud karantiini ja

Pärnu Ühishaigekassa juhatusel koosolek uutest ruumides.

olnud, kaotawad liikmeõigused kohe peale töölepingu lõpetamist ehk tühjaks tunnistamist.

Matmise abirahaks kassa osanikkudele otsustati maksta 30-kordne päewapalk ja kui abiraha tõuseb üle 15.000 mrk., siis 20-kordne päewapalk. Kassa osanikkude perekonnaliikmete matmise abiraha otsustati maksta endiselt kuni 1 a. — 2000 mk. 1—6 a. 2500 mk. 6—12 5000 mk. 12 a. peale 4000 mk. Kassa os. perekonnaliikmeteks otsustati lugeda naine ja lapsed kuni 16 a. wanaduseni, kui koolis käiwad — kuni keskkooli lõpetamiseni, mehe ja naise isa 60 a. ja enne 55 a. wanadusest, kui nad täiesti kassaosaniku ülespidamisel on, samuti ka õed ja wennad kuni 16 a. wanaduseni, kui nad kassaos. ülespidamisel on. Täis-ealiste perekonnaliikmetele, kes kuuluvad hoolekande alla, wõib juhatus ühekordset ambulatoorlist abi anda oma äranägemise järele. Kassa liikmetele, kelle mehed on wäljamaal, otsustati nende lapsi lugeda perekonnaliikmeteks ja kui mees on wabariigi piirides, kuid elab naisest lahus, kuigi oli esitatud lahutusunnistus — lapsi perekonna liikmeteks mitte lugeda. Perekonna liikme-

selle tõttu on sunnitud töölt ära jääma, kohustat juhatusel wabriku walitsusega läbirääkima ja lahen dama küsimust, kes maksab karantiini aja eest

Juhatusel tulnud palwekirjad kassa osanikkudele Arhangelskilt ja Perepletschikof'ilt, kus palutakse tasuda rawitsuse kulud nende perekonnaliikmete eest — otsustati eitawalt ning kui edaspidi on niisuguseid juhtumisi, peab olema enne juhatusel nõusolek, wäljaarwatud üksikud erakorralised juhtumised, kus on tarwilik rutuline arstiabi, mille üle peab teatama kohe järgmisel päewal juhatusel.

K. o. Marineni palwe otsustati eitawalt. Koosolek wõlitas juhatusel ostma haigekassale tarwilikku inventari, kirjutusmasin, seinakell, toolid j. n. e., milleks määras 100.000 mk. krediiti.

Juhatusel esitatakse kinnitamiseks haigekassa ja teenijate waheline kollektiivleping. Peale läbirääkimisi tõstab wolinik Sergejew kwoorum küsimuse üles, loetakse wolinikud üle, kus selgub, et koos on 22 wolinikku. Koosoleku juhataja paneb lepingu kinnitamise hääletusele. Saab poolt 14 häält, 1 vastu ja 7 erapooletut.

Narwa Kalewibabriku haigekassa 1926. a. tegevusest.

Kassaliikmeid oli keskmiselt 384 m. ja 348 n., kokku 732. Aasta jooksul tuli iga kuu kohta keskmiselt juurde 17, lahkus 10. Perekonna liikmeid oli umbes 660.

Kassaliikmeid oli wanaduse järgi: üle 60 a. — 73, 56–60 a. — 51, 51–55 a. — 77, 46–50 a. — 68, 41–45 a. — 68, 36–40 a. — 71, 31–35 a. — 75, 26–30 a. — 81, 21–25 a. — 82, 18–20 a. — 59, 15–17 a. — 7.

Wolinikka oli 30.

Arstiabi anti tööstuse* poolt, kellega ka perekonnaliikmete arstimiseks haigekassal leping oli sõlmitud. Arstiabi anti wabriku haigemajas, kus töötasid 3 arsti (sise-, haawa ja naisarst), 1 welsker, 1 ämmaemand, 2 öde ja 11 teenijat.

Eraarste wõib tarwitada silma, kõrwa, nina, kurgu ja hammaste rawitsemisel. Kasutati ka Tartu kliinikuid ja Taagepera sanatooriumi. Narwa-Jõesuus oli haigekassal suwekolonii 15 inimese jaoks. 1. juunist kuni 1. septembrini, 3 kuu jooksul oli kolonist 95 inimest, kokku 1340 ööpäewa. Suwekolonii ülespidamine maksis 175.015 m. Perekonnaliigete arstimine 632 883 m.

Kassal oli aktiwas 1.918.132 ja passiwas 2.146.903 m. 31. deits. 1926 a. warandust 1.278.578 m. 26 p.

Aasta jooksul tuli sisse: liikmeraha 316.079 m. 59 p., omanikult tööliste eest, kes minimaaltasu ei saa — 96.475 m. 83 p., omaniku juurdemaks 412 655 m. 42 p., kokku 825 110 m 84 p. Prof-sente 59.786 m. hoiusummadest. Omanikult annetuse perekonnaliikmete rawitsemise kulude kateks 412.555 m. 42 p., tagawarakapitalist 149.720 m. 65 p., kinni/ustühisuselt tagasimaksu õnnetusj. eest 46.010 m., üldse 1 492.182 m. 91 p.

Kulutati: kassaosalistele abirahadeks 725.971 m., perekonnaliigetele toetuseks ja arstiabiks 632 883 m., kantselei ja asjaajamise kuludeks 19 800, juhatusete tasuks 12.000, rewisjonijoni komisj. tasuks 3000, miimes. kuludeks 2564, kokku 1.396.218 m.

Tagawarakapitali oli 31. deits. 985.337 m. 94 p., perekonnaliikmete rawitsemise erikapitalis 211 665 m. 32 p.

Haigusitööwõime ajutise kaotusega oli: õnnetusjuht. 23 kokku 362½ haiguspäewaga, miimesuguseid haigusi 398, 6112 haigusp., sünnitamisi 10, 341 haigusp. Surmajuhutumisi 10; perekonnaliikmed said abiraha sünnitamise puhul 9 ja surma puhul 18 korral.

Kõige kauem oldi haige 189 päewa — 2 liiget; kõige enam 14 päewa — 93 liiget.

Haigusi oli kõige enam influentsat (gripp) 128 juhtumist, soonte lubjastust 33, werewaesusi 18 jnc. Õnnetusjuhtumisi oli 26.

Narwa Kalewibabriku Haigekassa wolinikkude korraline peakoosolek

oli 17. märtsil. Koosolekut juhatas J. Kabral. 30 wolinikust oli ilmunud 25.

Koosolek tegi järgmised otsused;

1926. a haigekassa aruande läbivaatamine ja kinnitamine.

1926. a. kassa aruanne, kulude ja tulude eelarwe 1927 a. peale ja rewisjonikomisjonijoni protokoll võeti ühel häälel vastu.

Palkadest mahaarvatava protsendi kindlaks määramine 1927 aasta peale.

Otsustati jääda endise 10% juure.

Haigekassast väljajaantava abiraha suurus määramine kassaliigete haiguse, sünnitamise ja surma puhul.

Otsustati ühel häälel toetust anda, haiguse korral endiselt 2/3 palka, sünnitamise puhul terve palk, surma korral 30-kordne päewapalk.

Abiandmine haigekassa osanikkude perekonna liikmetele 1927. a. peale.

Koosolijad otsustasid ühel häälel: haiguse puhul: rawitseda perekonnaliikmeid endiselt wabriku ehk linnahaigemajas. Maks ööpäewa 200 mk. ja 30 mk. reitsepi ehk sidumise eest; sünnitamise korral: kassaliigete naistele anda arstiabi haigemajas ja toetusraha 500 mk. suuruses, kui nad kusagil teises haigekassas liikmeks pole; surma puhul anda 15-kordne kassaliikme päewapalk.

Tasumääramine haigekassa juhatusete ja rewisjonikomisjonijoni liikmetele.

Otsustati jääda endise tasu juurde, s. t., kassa esimehele 4000 mk. aastas, kassa juhatusliikmelle igakuisele 2000 marka aastas ja rewisjonikomisjonijoni liikmetele igakuisele 1000 marka aastas.

5 liikme ja 3 kandidaadi walimine kassa juhatusesse.

Kinnisel hääletamisel waliti: kassa juhatusliikmeiks: J. Kabral — 16 h., R. Penna — 16 h., T. Pere — 15 h., I. Gorjunow — 10 h. ja I. Saweljew — 9 h.

Juhatusliikmete kandidaatideks: N. Aleksandrow — 9 h., A. Wihmann — 9 h. ja R. Bahberg — 8 h.

Rewisjonikomisjonijoni waliti: A. Kimmel — 6 h. A. Reitel — 11 h. ja J. Sakk — 11 h.

Nõrgaterwislistele suwekolonii awamise küsimus.

Ühel häälel otsustati: mõõdunud aasta eeskujul awada suwekolonii Narwa-Jõesuus 15 kohaga, kusjuures määrata kassa osanikkudele 8 ja perekonnaliigete 7 kohta. Kolonii teenijate ülespidamist toimida endist wiisi.

Ruumi üürimise, selle sisseseadmise, toidu normi ja kolonii awamise aja kindlaks määramine anti kassa juhatusete hooleks, eelarwe piires.

Miimesugused küsimused ja ettepanekud.

Kassa juhatusete liikme N. Aleksandrowi ettekanne Eestimaa haigekassade V kongressist, mis Narwas arapeeti 5. ja 6. märtsil võeti teadmiseks.

Kuulati Üleriiklise Terwishoiu Nädala toimikonna kirja, Terwishoiu Nädala korraldamise üle 22.—29. mail 1927, mis teadmiseks võeti ja otsustati ühelhäälel assigneerida selle toetuseks 5.000 marka toimikonna korraldusesse.

Haigekassadele antawate teadete wormi, teadete andmise korra ja neid teateid sisaldawate ülekirjutuste pidamise kohta

on kinnitusnõukogu poolt 15. jaan. 1927. a. wastu wõetud ja töö-koolekandeministri pool 24. jaan. 1927. a. kinnitatud määrus awaldatud neljap., 10. weebr. 1927. a. „Riigi Teatajas“ nr. 13.

Ettewõtete waldajad (juhatajad) on kohustatud saatma haigekassale, kelle alla nende ettewõtete töölised end üleswõtnud ehk kinnitusameti poolt arwatud, seitsme päewa jooksul — allaarwamise korralduse kättesaamise wõi üleswõtmise päewast arwates teateid ettewõtete töölise ja teenijate arwu ja nimelise koosseisu kohta haigekassa alla üleswõtmise wõi allaarwamise päewaks. Teateid tuleb saata ka igast ettewõtte tööle wõetud töölisest ja teenijast seitsme päewa jooksul, arwates töölewõetu esimesest tööpäewast.

Seitsme päewa jooksul, arwates ettewõtte töölisele palgamaksimise tähtpäewast, on waldajad (juhatajad) kohustatud saatma wastawale haigekassale teateid töölisele maksetawate palga- ja muude summade, tehtud tööpäewade ja haigekassale kuuluwate maksude kohta.

Töölt lahkunud isikute kohta tulewad teated saata kolme päewa jooksul peale töölise wõi teenija teenistusest lahkumist.

Ettewõtete poolt tööwõtjale (podrätshikule) wälja antud tööde ja nende tööde juures tegutsewate töölise kohta teateid haigekassale saatma on kohustatud töid wäljaandwa ettewõtte waldaja (juhataja).

Teadetest jääb teisend ettewõtte kontori, õm-meldakse kaustikusse ja warustatakse järjekorra numbri ja kokkuseadmise kuupäewaga. Hoitakse alal vähemalt 2 aastat. See pole sunduslik ettewõtete kohta, kus tööst. töö sead. § 54 ettenähtud eriraamatul töölise arwete kohta peetakse, kui see eriraamat haigekassale antawaid üksikasjalisi teateid sisaldab.

Teadaanded loetakse tähtjaks ära antuks, kui need määratud tähtaja jooksul wastawale haige-

kassale ära on antud ehk posti peale pandult kannawad postilempli niisugust kuupäewa, mis selle tähtaja hulka kuulub.

Nende teadete kontrollimiseks on ettewõtete waldajad (juhatajad) kohustatud tööinspektori kui ka wastawa haigekassa juhatusel poolt wolitatud juhatuseliikme wõi haigekassa ametniku nõudmisel neile isikutele ette näitama koha peal waatamiseks ja tarwiliste wäljawõtete tegemiseks teisendeid wõi eriraamatuid, samuti ka tööst. töö sead. § 230 p. p. 1 ja 3 ettenähtud dokumente, ülekirjutusi ja arwepidamisi.

Kaebused haigekassa juhatusel woliniku tegewuse kohta selle õiguse mittekohase ja määrustewastase tarwitamise asjus tulewad esitada wastawa jaoskonna tööinspektorile, kellel õigus jääb tarwiduse korral haigekassa juhatusel ette panna uut wolinikku nimetada wõi haigekassalt käesolewas punktis ette nähtud teadete kontrollimise õigust hoopis ära wõtta (Toim. täh.: Inspektorile on siin liig suur õigus antud. Kui haigekassal seaduse järgi on kontrollimise õigus, ei tohiks seda õigust ära wõtta mõni ametnik oma äranägemise järele. Inspektorile sarnase õiguse andmine pole seadusepärane ega põhjendatud).

Kaebused tööinspektorite korralduse wastu tulewad tõsta harilikus korras kinnitusametite ees.

Teadete mittesaatmine, mittepidamine, kontrollimiseks mitteeesitamine, puudulikkude ja waleteadete andmine on karistataw.

Määrus hakkab maksuma 1. märtsist 1927. a. Määruse juurde on lisatud ka teadete wastawad wormid.

Iga haigekassa ja ettewõtte mureiseb omale „Riigi Teataja“ nr. 13, 1927. a. kus ta määrusega täpselt wõib tutwuneda. See on tarwilik.

Mis meil nende määruste kohta ütelda on, selle awaldame edaspidi.

Mitmesugused teated.

Influenta taud ja Riia haigekassad.

Täna wu jaanuari- ja webruarikuul on Riia 25-nda haigekassa tööwõimetutest haigetest liigest 65 prots. põdenud grippi, angiinat ja teisi kaashaigusi. Märtsikuul wähenes taud. Arstid arwawad, et aprillikuus wõib influenta uuesti hoogu wõtta.

Rahwuswaheline haigekassade kongress.

Schweitsi haigekassadel on kawatus 1927 wõi 1928 aastal Baselisse rahwuswahelist haigekassade kongressi kokku kutsuda. Kongressi ülesandeks oleks mitmesuguste maade haiguskinnitustegelaste ja juhtiwate jõudude wahelise kontakti loomine, kohapealsete haiguskinnitus-olude iseäralduste ja

kogemustega wastastikkune tutwunemine, uute sihtjoonte wäljatõõlitamine ja lewitamine haiguskindlustuse täiendamise alal. Saksa haigekassade üldliidu, samuti Prantsuse abiandmiskassade liidu poolt on mõte elawat wastukõla leidnud ja kongressist osawõtmiseks oma nõusolekut awaldatud.

J. O.

Riia haigekassad ja arstid.

Riia haigekassade keskbüroos harutati hiljuti ka arstide küsimust. Esitajad arwasid, et arstirohtude kulud wõiksid vähemad olla, kui arstid haigeid hoolsamini järele katsumisid, mitte äga rohke ei kirjutaks ainult haige subjektiivse kirjelduse alusel. Ka kirjutatawate rohke korraga palju: mõne haige juures leiitud neid terwed igawarad. Kui rohtudega kokkuhooldlikum ollakse, wõiks miljoneid haigekassade raha kokku hoida.

Wastutaw toimetaja: Leopold Johanson.

Wäljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

A. DEVIS'e & J. MAGNUS'e trükk Tallinnas Lai tän. 38.

1. märtsist 1927. a. ilmub Tallinnas

uus suur poliitiline, majanduslik ja kirjanduslik päewaleht

„Rahwa Sõna“

„Rahwa Sõna“ hoolika tähepanu piirkonnas on kõik, mille vastu nüüdisaja inimene huwi tunneb: poliitika, riigikogu, wabariigi walituse tegewus, majanduselu kõigis tema harudes, omawalitsus, ühistegewus, waimline elu, kunst, kirjandus, teater, kino, sport jne. Eriis rõhku paneb sõnumite wärskusele, ülewaalikusele ja täpsusele.

„Rahwa Sõna“ toetawad oma kaastõõga naaberriikide ja wälisriikide tuntud poliitika tegelased ja tõõlisliikumise juhid, paremad Eesti eriteadlased, kirjanikud ja kunstnikud.

„Rahwa Sõna“ awaldab ilukirjanduslikke tõõde meie paremate kirjanikkude sulest ja tõõkeid ilmakirjanduse huwitawamatest ja põnewamatest teostest.

„Rahwa Sõna“ on kõigi nende häälekandjaks, kes soowiwad kuulda waba mõtet ja wõltsimata tõõde, kes tahawad tõõrahwa osasaamist kõigist inimkultuuri saawutustest, orjastawate majanduskõidikute purustamist ja poliitilise wabaduse ning ühiselulise õigluse maksmapanemist. Eriiselt peab silmas tõõlisliikumist nii kodu- kui ka wälismail.

„Rahwa Sõna“ on wastasrinnaks kodanluse omakasulise kihihuwi häälekandjatele, ja sotsialistliku mõtte ning tulewase waba kõrgema ilmakultuuri kuulutaja ning teerajaja.

„Rahwa Sõna“ peatoimetajaks on Riigikogu liikmed August Rei ja Erich Jonas.

„Rahwa Sõna“ lähemateks kaastõõlisteks ilukirjanduse alal on kirjanikud: K. Ast-Rumor, Maif Meisanurk, A. H. Tammsaare, F. Tuglas, E. Wilde.

„Rahwa Sõna“ tellimisi wõtawad vastu kõik wabariigi postiasutused ja oma tellimiste wastuwõtjad.

„Rahwa Sõna“ tellimise hinnad postiga: 1 kuu 110 mk.; 2 kuud 220 mk. 3 kuud 280 mk.; 6 kuud 530 mk.; 10 kuud (aasta lõpuni) 890 marka. Üksik nummer 5 marka.

„Rahwa Sõna“ toimetus ja talitus — Tallinnas, Suur Brokumägi nr. 4.

Tel: 3-61, 19-23, postkast 367. „Rahwa Sõna“ tellimise ja kirjade aadr.: „Rahwa Sõna“ Tallinn.

3. aastakäik.

3. aastakäik.

Sotsiaalpoliitilise kuukirja „Tõõ ja Terwise“

tellimiste wastuwõtmine 1927. a. peale
kestab edasi.

„Tõõ ja Terwis“, Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja, ilmub endisel kujul ja endises suuruses (16–24 lhk.), tuues ülewaateid ja artikleid tõõlis-, tõõkaitse-, kinnituse-, terwishoiu-, hoolekande j. t. sotsiaalküsimuse aladelt, kirjutusi selgitawate piltide ja joonistustega. Erii kawatseb „Tõõ ja Terwis“ käesolewal aastal oma lugejaid tutwustada tõõstulise tõõ seadusega wõi tõõkaitse seadustega, äratuues neid ühes seletustega. Huwi tõõliskonnas peaks weel äratama kirjutused ja näpunäited tõõliste terwishoidlise spordi üle. Peale selle ilmub ajakirjas westeid ja wähemaid ilukirjanduslisi tooteid, milleks eriosakond sisse seatakse.

Tellimishind (postiga): 12 kuud (12 numbrit) — 120 mrk., 6 kuud (6 numbr.) — 60 mrk., 3 kuud (3 numbr.) — 30 marka. Üksiknumber 10 marka.

Tellimisi wõtawad vastu kõik postiasutused ja haigekassad.

Talituse aadress: Tallinn, Tatari tän. nr. 15, „Tõõ ja Terwis“.